

Diarienummer
KSN-2017-3388

Kommunfullmäktige

Uppföljning av program och planer 2017

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna rapporten *Uppföljning av program och planer 2017*,

att uppdra till socialnämnden att revidera *Drogpolitiskt program* med inriktningen att komplettera programmet med förebyggande insatser för fler typer av beroenden så som till exempel spel, samt att genom framtagandet av en handlingsplan förtydliga roller och ansvarsfördelning,

att utifrån behov av tydligare avgränsning gentemot andra styrdokument och nya ambitioner i Mål och budget 2018-20, uppdra till gatu- och samhällsmiljönämnden att ta fram ett nytt *Naturvårdsprogram* som ska vara GIS-baserat med en handlingsplan för olika arter, naturtyper och ekosystemstjänster,

att uppdra till kommunstyrelsen att komplettera *Miljö- och klimatprogrammet* med ett avsnitt om klimatanpassning, samt ta fram en handlingsplan för klimatanpassning där roller och ansvarsfördelning förtydligas,

att *Program för individ- och familjeomsorg* upphör att gälla, samt

att uppdra till kommunstyrelsen att ta fram förslag på program och handlingsplan för barn och unga i Uppsala kommun med utgångspunkt i Agenda 2030 och barnkonventionen.

Anmäls att kommunstyrelsen för egen del beslutat

att revidera *Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* enligt bilaga 19,

att se över hur styrning för en ökad jämställdhetsintegrering kan förenklas i syfte att få större effekt samt därmed revidera *Riktlinje för normkritiskt arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR*, samt

att revidera *Riktlinjen för styrdokument* för att förtydliga handlingsplanens roll för programstyrningen.

Särskilda yttranden

Fredrik Ahlstedt, Therez Olsson, Rikard Steinholtz (alla M), Mohamad Hassan (L), Stefan Hanna (C) och Jonas Segersam (KD) avger särskilt yttrande enligt **bilaga A**.

Vid avgörandet deltagande

Marlene Burwick (S), Maria Gardfjell (MP), Fredrik Ahlstedt (M), Erik Pelling (S), Johan Lundqvist (MP), Ulrik Wärnsberg (S), Eva Christiernin (S), Rickard Malmström (MP), Hanna Mörck (V), Therez Olsson (M), Carolina Bringborn Anadol (M), Mohamad Hassan (L), Stefan Hanna (C), Jonas Segersam (KD), Simon Alm (SD).

Uppsala 22 november 2017

Marlene Burwick/Ingela Persson

Ärendet

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart *programmen*) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. I den gemensamma tjänstemannaberedningen har alla förvaltningar och bolag som förvaltar och ansvarar för ett kommunövergripande program deltagit. I de fall omfattande förändringsförslag uppkommit har även ansvarig nämnd beslutat om förändringen. Jämställdhets- och barnperspektiv har beaktats i arbetet och förändringen av programstyrningen kan få indirekta positiva konsekvenser för jämställdhet och barn genom att programmen implementeras på ett mer effektivt sätt.

Föredragning

Programstyrningen tar sin utgångspunkt i den riktlinje för styrdokument som kommunstyrelsen antog i oktober 2014 och är den modell som används för de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna förutom Mål och budget. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. Vid framtagande av program säkerställs att det är just programformen som är rätt typ av styrning och att framtagandet sker med berörda nämnder och bolagsstyrelser genom en gemensam beredning. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på justeringar för ökad måluppfyllelse. För en mer detaljerad beskrivning av programhanteringen se bilaga 20.

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga. En mer sammanhållen styrning leder till minskad styrträngsel, färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar.

Uppföljningen av program har genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

Totalt finns 32 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 14 program inte följs upp, som regel på grund av att programmet är under revidering eller att det är nyligen beslutat och håller på att implementeras. Den samlade måluppfyllelsen visar i de flesta fall att arbetet löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för drogpolitiskt program, program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och program mot kvinnofridskränkningar.

Av de program som följts upp finns det i de flesta fall inget behov av revidering. För måluppfyllelse och aktualitetsbedömning per program se bilagor 1-18. Fyra program samt en handlingsplan bedöms vara i behov av revidering eller komplettering

- Drogpolitiska programmet bör kompletteras med förebyggande insatser mot spel om pengar samt få en tydligare ansvarsfördelning, se bilaga 4.
- Naturvårdsprogrammet bör revideras för att möta nya krav inom området, se bilaga 9.
- Miljö- och klimatprogrammet bör kompletteras med avsnitt gällande klimatanpassning samt med en handlingsplan som beskriver åtgärder, roller och ansvarsfördelning.
- Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR bedöms kunna ha en mer effektiv styrning för en ökad jämställdhetsintegrering, se bilaga 14.
- Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms vara i behov av uppdatering utifrån att arbete pågår och nya kompletterande åtgärder behövs, se bilaga 11.

Två program bedöms som inaktuella

- Program för individ- och familjeomsorg. Här föreslår socialnämnden att program för individ- och familjeomsorg upphör att gälla på grund av att förhållandena inom programområdet har förändrats, se bilaga 12.
- Barn- och ungdomspolitiska programmet 2010-2014 har upphört. Många olika initiativ och satsningar genomförts, men inget inom en samlad programram. Kommunstyrelsen föreslår ta fram förslag på program och handlingsplan för barn och unga i Uppsala kommun med utgångspunkt i Agenda 2030 och barnkonventionen, se bilaga 2, med fokus på kommunen som en arena för barn och unga samt deras möjlighet till inflytande över sina villkor i kommunen.

Uppföljningen visar även att de nyare programmen som har handlingsplaner, som tydligt beskriver åtgärder, roller och ansvar, har kunnat föras in i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering samt uppföljning och för flera av de nyare programmen finns därför en stark koppling mellan pågående åtgärder och måluppfyllelse inom programområdet. Handlingsplanerna har en tydlig styrande effekt och kan ge snabbare måluppfyllelse, därför bör program kompletteras med handlingsplaner.

Barn- och jämställdhetsperspektivet ska arbetas in i de program som revideras och ses över.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Bilaga A

Uppföljning av program och planer 2017

Särskilt yttrande

M, L, C och KD

Det som presenteras i dokumentet "Uppföljning av program och planer 2017" beskriver den politiska strategin inom ett visst programområde där varje program berör flera nämnder och i vissa fall även andra organisationer.

Det är bra med gemensam beredning, och det är här frågan om ett kommunfullmäktigebeslut i botten. Men när det i underlaget till beslutet står hänvisningar till övriga nämnder anser Alliansen att det är tydliga hänvisningar till besluten i dessa nämnder som bör bifogas och inte enskilda tjänstemän i de berörda förvaltningarnas underlag. I vissa fall har också besluten bara bakats in i allmänna beslut om delårsbokslut vilket också innebär en otydlighet i de aktuella nämnderna då det här är frågan om dokument som är styrande för nämndernas verksamhet. I vissa fall är program styrande bara för en enskild nämnd och då är borde det vara ännu mer angeläget med en starkare förankring.

Vi i Alliansen menar att det handlar om att värna den demokratiska process som vi har i kommunen. De som har ansvar för en verksamhet ska vara bärare för den politik som förs. Därför hade vi i Alliansen velat se ett tydliggörande av berörda nämnders involverande i framtagningen av de olika programmen.

Fredrik Ahlstedt (M)

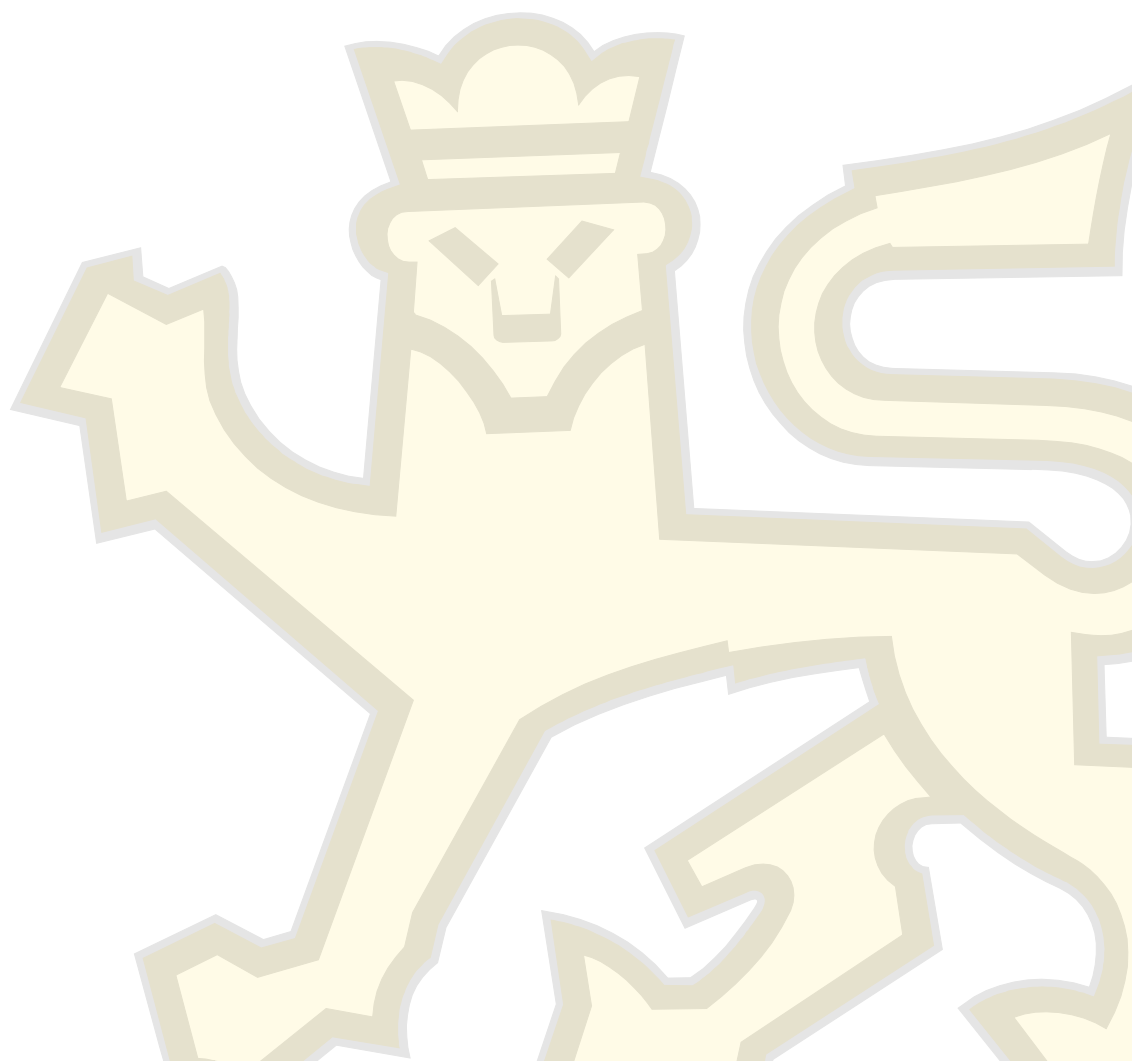
Mohamad Hassan (L)

Stefan Hanna (C)

Jonas Segersam (KD)

Uppföljning av program och planer 2017

Ett redovisande dokument som kommunfullmäktige fattade beslut om
11 december 2017

Innehåll

Sammanfattning	2
Modell för programhantering	3
Uppföljning	3
Bedömningsunderlag.....	4
Måluppfyllelse.....	4
Aktualitetsbedömning	8
Behov av revidering	8
Inaktuella program	9
Utveckling av programstyrning.....	10
Integrering av program i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering	10
Programmets handlingsplaner	10

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga. En mer sammanhållen styrning leder till minskad styrträngsel, färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar.

Uppföljningen av program har genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på återslag från nämnder och bolagsstyrelser, men även på exempelvis utvecklingen av indikatorer eller särskilda undersökningar.

Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

Totalt finns 32 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 14 program inte följs upp, som regel på grund av att programmet är under revidering eller att det är nyligen beslutat och håller på att implementeras.

Den samlade bedömningen av måluppfyllelse visar att arbetet i de flesta fall löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för drogpolitiskt program, program för full delaktighet och program mot kvinnofridskränkningar.

De nyare programmen har handlingsplaner som tydligt beskriver åtgärder, roller och ansvar. Dessa program har i jämförelsevis hög grad kunnat föras in i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och för flera av de nyare programmen finns därför en stark koppling mellan pågående åtgärder och måluppfyllelse inom programområdet.

Av de program som följs upp finns det i de flesta fall inget behov av revidering. Fyra program samt en handlingsplan bedöms vara i behov av revidering eller komplettering; naturvårdsprogrammet, riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR, miljö- och klimatprogrammet, drogpolitiska programmet, samt handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Naturvårdsprogrammet bör revideras för att möta nya krav inom området. Miljö- och klimatprogrammet bör kompletteras med ett avsnitt om klimatanpassning. Styrningen för en ökad jämställdhetsintegrering bedöms kunna vara mer effektiv. Drogpolitiskt program bör kompletteras med förebyggande insatser mot spel om pengar samt få en tydligare ansvarsfördelning. Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms vara i behov av uppdatering och förtydligande.

Två program bedöms som inaktuella; program för individ- och familjeomsorg samt barn- och ungdomspolitiska programmet 2010-2014. Socialnämnden föreslår att program för individ- och familjeomsorg upphör att gälla på grund av att förhållandena inom programområdet har förändrats. Barn- och ungdomspolitiska programmets programperiod har upphört. Många olika initiativ och satsningar har genomförts, men inte inom en samlad programram. Kommunstyrelsen föreslås ta fram förslag på program och handlingsplan för barn och unga i

Uppsala kommun med utgångspunkt i Agenda 2030 och barnkonventionen. Barn- och jämställdhetsperspektivet ska arbetas in i de program som revideras och ses över.

Modell för programhantering

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart *programmen*) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden.

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga. En mer sammanhållen styrning leder till minskad styrträngsel, färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar.

Programstyrningen tar sin utgångspunkt i *riktlinjen för styrdokument*¹ och är den modell som används för de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna förutom Mål och budget. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. Vid framtagande av program säkerställs att det är just programformen som är rätt typ av styrning och att framtagandet sker med berörda nämnder och bolagsstyrelser genom en gemensam beredning. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på justeringar för ökad måluppfyllelse. För en mer detaljerad beskrivning av programhanteringen se bilaga 20.

Uppföljning

Uppföljningen av program har genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men tar i vissa fall även stöd i programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar. Enskilda aktualitetsbedömningar för de program som följts upp finns i bilagorna 1-18 till denna handling.

Totalt finns 32 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 14 program inte följts upp. Dessa är:

- Översiktsplan samt Fördjupad översiktsplan för södra staden samt Planprogram för Gottsundaområdet med fokus på social hållbarhet (Nyligen beslutat och därför inte aktuell för årets uppföljning)
- Arbetsmarknadspolitiskt program (Under revidering)
- Kulturpolitiskt program (Under revidering)

¹ KSN-2014-1268

- Äldrepolitiskt program (Under revidering utifrån arbete med handlingsplan för äldrevänlig stad)
- Energiplan (Under revidering)
- Biblioteksplan (Under revidering)
- Bredbandsprogram (Under revidering)
- Trafikplan (Under revidering enligt mobilitets- och trafikstrategi)
- Åtgärdsplan för extraordinära händelser (Under revidering)
- Handlingsplan för mänskliga rättigheter (Nyligen beslutat och därför inte aktuell för årets uppföljning)
- Varumärkesplattform för varumärket Uppsala (Bedöms tillhöra normerande styrdokument och utgår därför ur uppföljningen)
- Program för kommunalt finansierad verksamhet (Bedöms tillhöra normerande styrdokument och utgår därför ur uppföljningen)

Bedömningsunderlag

Det finns en programansvarig tjänsteperson för varje program. Hen har definierat uppföljningsinnehåll och aktualitetsbedömt programmet. Måluppfyllelsen baseras på redovisning av pågående åtgärder i program och handlingsplaner. För vissa program har det även ställts mer generella kompletterande frågor till nämnderna och bolagsstyrelserna. Kompletterande underlag för måluppfyllelseanalys kommer även från andra källor såsom statistikansvariga myndigheter, andra nationella eller regionala organisationer, kommunens verksamhetssystem och genomförda undersökningar inom kommunen. Där behov identifierats av mer omfattande justering av ett program har bedömningen, med förslag på åtgärder, nämndbehandlats av den nämnd som ansvarar för programmet.

Måluppfyllelse

Den samlade bedömningen av måluppfyllelse visar att arbetet i de flesta fall löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för drogpolitiskt program, program för full delaktighet och program mot kvinnofridskränkningar. Några program är svårare att bedöma måluppfyllelsen för utifrån att de är relativt nya och arbetet är fortfarande i uppstartsfas.

Flera av de nyare programmen, exempelvis landsbygdsprogrammet, program för full delaktighet och näringslivsprogrammet, har handlingsplaner som stöd för att genomföra och följa upp programmet. Handlingsplanerna innehåller åtgärder och ansvariga för åtgärder. Dessa åtgärder har enkelt kunnat föras in i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning och för flera av de nyare programmen finns därför ett underlag för att konstatera att arbetet inom programområdet löper på enligt plan. Ett program, program för individ- och familjeomsorgen, innehåller inte mål eller åtgärder. Det går därför inte att bedöma måluppfyllelsen för programmet.

Följande tabell ger en översikt över programmen med bedömningar för de program som har följts upp.

Tabell 1. Översikt över måluppfyllelse och bedömning av programmen

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Avfallsplan för Uppsala kommun 2014-2022 (KF 2014)	Av det underlag som samlats in går det att utläsa att flera nämnder och bolag aktivt bidrar till måluppfyllelse. Några av nämnderna har dock inte svarat, vilket gör det svårt att avgöra hur de ligger till. Några av de nämnder och bolag som inte har svarat har ansvar för mål i avfallsplanen. Brist på rapportering behöver inte nödvändigtvis likställas med brist på leverans, vilket även tidigare dialoger och genomgångar har visat. Närmare uppföljning kommer att ske i de fördjupade frågeställningarna till berörda nämnder och bolag.	Utifrån nuvarande underlag föreslås inga förändringar. Eventuella förändringar kommer att föreslås i samband med aktualiseringsbedömningen och rapporteringen hösten 2018.
Barn- och ungdomspolitiskt program (KF 2009)	Barn- och ungdomspolitiskt program för Uppsala kommun 2010-2014 antogs i kommunfullmäktige 2009. Programperioden avslutades 2014. I samband med den sista uppföljningen av programmet gav dåvarande barn- och ungdomsnämnden kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad i uppdrag att komma med förslag på hur det framtida arbetet med programmet kan göras. Kontoret upphörde att finnas 31 december 2014 utan att ha lämnat ett förslag. Den senaste uppföljningen av programmet visar att programmet har en liten styreffekt.	Många olika initiativ och satsningar genomförts, men inget inom en samlad programram. Kommunstyrelsen föreslås ta fram förslag på program och handlingsplan för barn och unga i Uppsala kommun med utgångspunkt i Agenda 2030 och barnkonventionen.
Dagvattenprogram (KF 2014)	Eftersom programmet endast har övergripande mål och saknar tydliga åtgärder är det svårt att bedöma måluppfyllelse. De strategier som finns angivna används idag i stor utsträckning, till exempel fördröjning och rening. Sammantaget används programmet men det går inte att bedöma måluppfyllelsen.	Programmet skulle behöva utvecklas med åtgärder, alternativt att en handlingsplan kopplas till programmet. I förslaget till Mål och budget 2018 har Uppsala Vatten och Avfall AB genom en ändring i ägardirektivet fått tydligt ansvar för att tillämpa och utveckla Dagvattenprogrammet. Förslaget är därför ändå att avvakta med eventuella förändringar till nästa programöversyn.
Drogpolitiskt program (KS 2013)	För att kunna mäta måluppfyllelsen för samtliga långsiktiga mål och prioriterade områden i programmet måste fler nämnder arbeta med målen. Endast ett fåtal nämnder har uppgett att de arbetar med åtgärder i sina verksamhetsplaner som knyter an till programmet.	Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet bör kompletteras med att omfatta spel om pengar. Det bör göras tydligt vilka nämnder som har särskilt ansvar för vilka program mål i programmet.
Handlingsplan för våldsbejakande extremism (KF 2016)	Nämnderna bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Det sker dels genom de grunduppdrag de har, dels utifrån uppdrag och åtgärder i Mål och budget samt genom de uppdrag som påbörjats i handlingsplanen. De har vidtagit åtgärder och dessa behöver pågå över tid och behöver utvecklas utifrån den lokala lägesbilden. Bolagen är inte ålagda några direkta åtgärder men där pågår ett informationsarbete.	Handlingsplanen ger en struktur och en legitimitet i arbetet kring att förebygga våldsbejakande extremism, vilket leder till en ökad kvalitet i det grunduppdrag som de olika berörda verksamheterna har. Det finns risk för ökade aktiviteter från extremistgrupper under valåret.

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Idrotts- och fritidspolitiskt program (KF 2015)	År 2018 görs en fördjupad uppföljning för att eventuellt revidera programmet. En utvärdering av programmets funktion och effekter genomförs under hösten 2021 för att kunna utgöra underlag för det nya programarbete som bör leda till ett nytt idrotts- och fritids-politiskt program att gälla från och med 2023.	Fler nämnder och bolagsstyrelser behöver integrera programmet i sina verksamhetsplaner och affärsplaner.
Landsbygdsprogrammet (KF 2017)	Vissa underlag saknas för att helt bedöma måluppfyllelse. Det beror delvis på att landsbygdsprogrammet inte var antaget när nämnderna skrev sina verksamhetsplaner hösten 2016. Utifrån det arbete som har påbörjats inom programmets fyra prioriterade områden är bedömningen att nämnderna bidrar till måluppfyllelse. Arbetet med landsbygdsutveckling i Uppsala kommun är delvis beroende av extern finansiering. Om kommunen inte tilldelas medel finns risk för lägre måluppfyllelse kring dessa åtgärder. Handläggningen för extern finansiering kan också vara lång och därmed påverka tiden en åtgärd förväntas ta.	Handlingsplanen är ett konkret verktyg för att hjälpa nämnder och bolag att se sin roll. Enligt landsbygdsprogrammet ska handlingsplanen uppdateras årligen. Färdigställda aktiviteter tas ut ur planen och nya har formats utifrån den utvecklingen. Justeringarna i handlingsplanen för 2018 är relativt små och bedöms förstärka måluppfyllelsen. Åtgärder och aktiviteter presenteras dock på ett annat sätt vilket kan göra att ändringarna ser mer omfattande ut. För att förenkla arbetet föreslås fyra övergripande åtgärder i handlingsplanen, en åtgärd för varje prioriterat område. De nämnder som inte nämns uttryckligen i handlingsplanen kan ändå rapportera kring landsbygdsprogrammets prioriterade områden genom dessa åtgärder.
Miljö- och klimatprogram (KF 2014)	För samtliga etappmål i programmet kan tydliga steg mot måluppfyllelse noteras, men det krävs generellt fortsatt systematiskt arbete. På några områden behövs ett utvecklingsarbete och förstärkningar. Delar av detta är på gång.	De långsiktiga klimat- och miljömålen, liksom de åtta etappmålen skapar uppmärksamhet och handling i kommunkoncernen och bland andra samhällsaktörer lokalt, nationellt och internationellt. Etappmålen formulerades avsiktligt utmanande för att visa på att det krävs större kliv framåt i miljöarbetet än vad som varit fallet hittills. Etappmål som inledningsvis upplevdes som omöjliga, ses nu som möjliga att nå. Programmet bör emellertid kompletteras med etappmål på två områden, samt med ett avsnitt gällande klimatanpassning.
Naturvårdsprogrammet (KF 2006)	Naturvårdsprogrammet har inte implementerats väl i kommunens organisation, men kommunen har ändå bidragit en del till programmets måluppfyllelse. Uppfyllelsen av programmets inriktningar varierar men är i huvudsak god. Programmets ambitioner är i vissa avseenden högre än vad som kan anses rimligt sett utifrån kommunens huvudansvar i förhållande till andra aktörer och de resurser som funnits tillgängliga inom berörda verksamhetsområden under uppföljningsperioden.	Det finns ett behov av ett nytt program som har en tydligare avgränsning mot andra styrdokument med en handlingsplan som tydligare visar vem som ansvarar för vad.
Näringslivsprogrammet (KF 2017)	Arbetet för fler jobb och ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och arbetet pågår enligt plan. Handlingsplanens 32 åtgärder har inarbetats i nämndernas och styrelsernas verksamhetsplaner och som helhet har arbetet påbörjats enligt plan. De mätbara indikatorer som valts ut redovisas årligen men ibland med ett par års eftersläpning. En helhetsbedömning krävs för att kunna tolka om målen nås.	Programmet är nytt. Nämnderna bidrar ändå redan under 2017 till måluppfyllelse och förväntas i högre grad bidra till måluppfyllelse 2018. Det finns behov av att informera ytterligare om programmet internt i kommunen och föra dialog med nämnder och bolag om hur åtgärder kan implementeras.

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2016)	Måluppfyllelsen av programmet kan i dagsläget inte bedömas utifrån uppföljningen av verksamhetsplaner och affärsplaner. De åtgärder som nämnderna knutit till programmet pågår och måste därför följas upp längre fram. Arbete pågår inom åtta av nio målområden. Av de tretton övergripande målen pågår arbete inom sex. Av de 38 prioriterade delmålen pågår arbete inom 22. Inget mål är helt uppfyllt. De övergripande målen som gäller alla nämnder och bolag har inte lika starka kopplingar till verksamhets- och affärsplanerna som de prioriterade delmålen. Detta kan bero på otydlighet i programmets handlingsplan.	Programmet är nytt och till viss del fortfarande okänt i kommunen. Det finns behov av fortsatt implementering av program och handlingsplan. Ett antal mindre förändringar i handlingsplanen föreslås för att förstärka programstyrningen. Det handlar både om mindre språkliga eller tekniska justeringar av texten så att läsningen underlättas och om justeringar i ansvarsfördelning. Det är kommunstyrelsen som ansvarar för att revidera handlingsplanen.
Program för individ- och familjeomsorgen (KF 2001)	Program för individ- och familjeomsorgen innehåller inte mål eller åtgärder. Det går därför inte att bedöma måluppfyllelsen för programmet.	Programmet bedöms vara inaktuell utifrån ny nämndorganisation, gällande lagstiftning och kommunala styrdokument. Programmet innebär idag ingen styrning av verksamheten som inte andra styrdokument redan fångar och bör därför tas bort.
Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer (KF 2015)	Det går att se vilka nämnder som fångat frågan om våld i nära relationer i sina respektive verksamhetsplaner. I dagsläget pågår arbetet med att nå ut med information avseende våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Då socialnämnden har det samordnande ansvaret i frågan är det naturligt att de flesta åtgärder också berör socialnämnden.	Programmet prioriteras olika inom olika nämnder och förvaltningar. Fortfarande kvarstår utmaningen i att se att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är en fråga som spänner över alla nämnder, förvaltningar och bolag. Programmet och handlingsplanen har konkretiserat vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel. Det skulle dock behövas ta fram indikatorer till handlingsplanen för att också kunna mäta arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i syfte att uppskatta effekten av de insatser som beslutats. Det är kommunstyrelsen som ansvarar för att revidera handlingsplanen.
Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR (2017)	Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. Flera nämnder och bolagsstyrelser kommer genom relevanta åtgärder att kunna bidra till måluppfyllelse. Jämställdhetsperspektivet har integrerats i varierande utsträckning i nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete. Det är tydligt att jämställdhetsperspektivet har fått störst genomslag när perspektivet är tydligt lyft i mål och uppdrag i Mål och budget. Det återstår en del oklarheter, utmaningar och utvecklingsarbete innan jämställdhetsperspektivet uppfattas som relevant och självklart i nämndernas och bolagens ordinarie verksamheter.	Jämställdhetsinriktade uppdrag i Mål och budget har större styrkraft än riktlinjen för CEMR. Styrningen mot jämställdhetsintegrering bör ske inom ramen för ordinarie styrsystem med ambitionen att minska antalet styrsignaler inom området för att få en större styrkraft. Indikatorer bör utvecklas för att möjliggöra uppföljning av kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner.
Strategi för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Nämnders och bolagsstyrelsernas åtgärder verkställs som planerat och bedöms vara tillräckliga för att leda till resultat som ligger i linje med kommunens långsiktiga inriktning för IT-utveckling och digitalisering.	Den strategiska planen är ett fortsatt lämpligt styrmedel vad gäller form, innehåll och omfattning.

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Vattenprogram (KF 2015)	Eftersom Vattenprogrammet antogs sent 2015 finns det ännu inte så många åtgärder i verksamhets- och affärsplaner. Situationen kommer förändras betydligt till nästa år, då flera åtgärder som stödjer programmet har startats upp. Det pågår arbete som bidrar till tillståndsmålen i Vattenprogrammet, men det är inte tydligt kopplat till programmet. De åtgärder som är synliggjorda är inte heller kopplade till samtliga nämnder och styrelser som är ansvariga och deras bidrag till måluppfyllelse kan därför inte bedömas. Om de nämnder vars insatser kan bedömas kan sägas att de bidrar till måluppfyllelse enligt plan.	Vattenprogrammet är ett paraplydokument för samtliga vattenfrågor. Det finns sedan underliggande dokument, exempelvis dagvattenprogrammet.
Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (KF 2014)	Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.	Programinnehållet är i nuläget av god omfattning. Mätmetod kommer att bytas när nytt avtal skrivs.
Åtgärdsprogram mot omgivningsbuller (KF 2012)	Många av åtgärderna i programmet är redan genomförda eller pågående.	Programmet ska revideras vart femte år och det finns inget behov av någon extra revidering. Framtida revidering behöver dock ta hänsyn till att det är få bolag inblandade i nuvarande program. Skolfastigheter eller Uppsalahem är exempelvis inte nämnda, vilket bör vara önskvärt om programmets fortsatta inriktning ska omfatta boende, förskolor och skolor. Det råder dessutom några frågetecken kring åtgärdernas budgetplacering. I nuläget ligger alla åtgärder som investeringsprojekt, men ett flertal av de fysiska åtgärderna kan inte genomföras som investering. För att helt uppfylla åtgärdsprogrammet måste den ekonomiska frågan lösas.

Aktualitetsbedömning

Av de program som följts upp finns det i de flesta fall inget behov av revidering.

Behov av revidering eller komplettering

I Mål och budget 2018-2020 ges ett uppdrag om att modernisera naturvårdsarbetet genom att ta fram digitaliserade och lättanvända verktyg för att bevara, stärka och utveckla naturvärden och grön infrastruktur. Utifrån det nya uppdraget för naturvårdsarbetet visar uppföljningen och aktualitetsbedömning av naturvårdsprogrammet från 2006 på behov av att programmet revideras. I anslutning till programmet föreslås att en handlingsplan tas fram där åtgärder för olika naturtyper och ekosystemstjänster samt ansvar tydliggörs.

För miljö- och klimatprogrammets samtliga etappmål kan tydliga steg mot måluppfyllelse noteras, men det krävs generellt fortsatt systematiskt arbete. På några områden behövs ett utvecklingsarbete och förstärkningar. Delar av detta är på gång, så som arbete för att minska miljö- och klimatpåverkan från byggmaterial i allmänhet och öka användning av trä i byggnader och anläggningar i synnerhet i kommunorganisationen och i samhället samt att minska tillflödet av ny fossil plast i kommunorganisationen och i samhället. Programmet bedöms vara i behov av komplettering gällande klimatanpassning.

Uppföljningen visar att det drogpolitiska programmet bör vidgas till att även omfatta andra beroenden, exempelvis spel om pengar. Detta är ett område som flera kommunala verksamheter kan bidra till. I programmet behöver även ansvarsfördelning mellan nämnder och bolagsstyrelser ses över. I samband med revideringen bör det övervägas om det drogpolitiska programmet behöver byta namn för att bättre stämma överens med innehållet och om programmet behöver en handlingsplan som tydliggör åtgärder och ansvarsfördelning.

Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR bedöms i låg grad ha bidragit till en ökad jämställdhetsintegrering. Det som framför allt bidragit till nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete med jämställdhetsintegrering är de jämställdhetsuppdrag som kommunfullmäktige har gett i Mål och budget. Nuvarande styrning för en ökad jämställdhetsintegrering bör därför omprövas och ha en minskad mängd styrsignaler för att därigenom skapa en enhetligare och därmed starkare styrning.

Vid uppföljning av program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning konstateras att programmets handlingsplan är i behov av revidering utifrån att ett behov av att förstärka programstyrningen, se bilaga 19. Det handlar både om mindre språkliga eller tekniska justeringar av texten så att läsningen underlättas och om justeringar i ansvarsfördelning. Det handlar också om förtydliganden av utgångspunkter för mål och delmål/åtgärder samt klargöranden att övergripande mål gäller alla nämnder och bolag.

Inaktuella program

Program för individ- och familjeomsorg beslutades 2001. Programmet bedöms av socialnämnden vara inaktuellt utifrån ny nämndorganisation, gällande lagstiftning och kommunala styrdokument. Programmet innebär idag ingen styrning av verksamheten som inte andra styrdokument redan fångar och socialnämnden föreslår därför att det bör tas bort.

Barn- och ungdomspolitiskt program för Uppsala kommun 2010-2014 antogs i kommunfullmäktige 2009. Programperioden avslutades 2014. I samband med den sista uppföljningen av programmet gav dåvarande barn- och ungdomsnämnden kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad i uppdrag att komma med förslag på hur det framtida arbetet med programmet kan utformas. Kontoret upphörde att finnas 31 december 2014 utan att ha lämnat ett förslag. Det finns många tagna initiativ, genomförda projekt, pågående arbeten och kommande uppdrag i Mål och budget 2018-20 som fokuserar på att förbättra villkor och möjligheter för barn och ungdomar. Som exempel kan ges genomförandet av We-change, öppnandet av nytt behandlingshem för unga, genomförandet av kompetenslyft inom barnrätt, användningen av sociala investeringar för att stärka det förebyggande arbetet för barn och unga med psykisk ohälsa, ekonomisk utsatthet, skolfrånvaro samt missbruk, samt att utvecklingen av barn- och ungas möjligheter att utöva och uppleva kultur i skolan och under den fria tiden. Arbetet är dock inte sammansfört inom en programram. Kommunstyrelsen föreslås ta fram förslag på program och handlingsplan för barn och unga i Uppsala kommun med utgångspunkt i Agenda 2030 och barnkonventionen. Programmet fokuseras kring kommunen som en arena för barn och unga samt deras möjlighet till inflytande över sina villkor i kommunen. Programmet ska tas fram tillsammans med barn och unga i Uppsala kommun samt i samarbete med Barnombudet.

Utveckling av programstyrning

Uppföljningen visar att de nyare programmen som har handlingsplaner, som tydligt beskriver åtgärder, roller och ansvar, har kunnat föras in i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och för flera av de nyare programmen finns därför en stark koppling mellan pågående åtgärder och måluppfyllelse inom programområdet. För att stärka förutsättningarna för att knyta program till verksamhetsplaner och affärsplaner föreslås att riktlinjen för styrdokument revideras och tydliggör att program bör ha handlingsplaner.

Integrering av program i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering

Från och med 2017 har nämndernas verksamhetsplanering en tydligare koppling till program än tidigare. Nämnderna beslutar i sina verksamhetsplaner om vilka åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag i Mål och budget. När nämnderna formulerar sina åtgärder förväntas de även ta hänsyn till de program som finns. På så sätt integreras innehåll i programmen i nämndernas verksamhetsplaner och därmed i den ordinarie styrkedjan. Med motsvarande systematik förväntas bolagsstyrelserna knyta an till program i sina affärsplaner från och med 2018.

Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsplaner knyter i hög grad an till program. Så mycket som hälften av nämndernas över 1 100 åtgärder har knutits till program. Det finns dock en variation, både mellan program och mellan nämnder. Det finns program som inte alls synliggörs i nämndernas verksamhetsplaner. Det finns också nämnder som enbart i mycket låg grad knyter an till program i verksamhetsplanen.

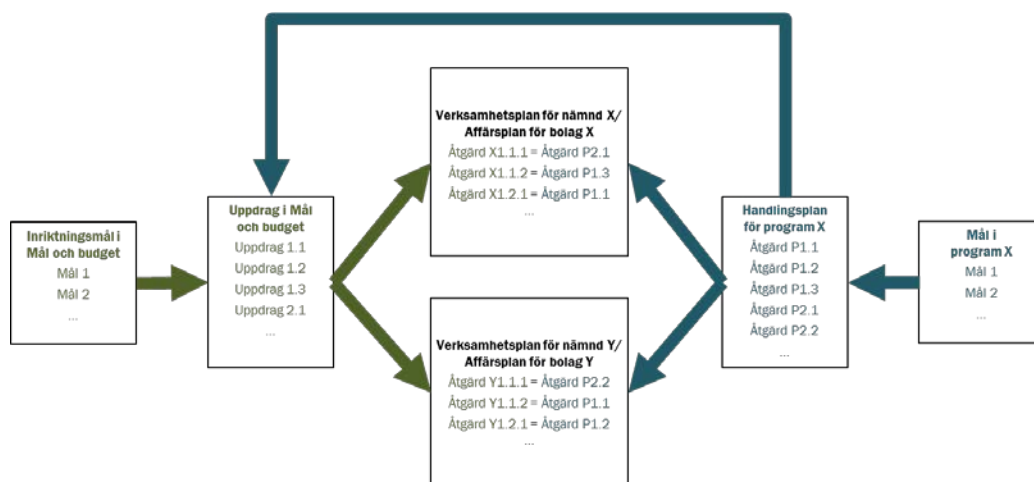
CEMR-deklarationen, näringslivsprogrammet, programmet för full delaktighet och miljö- och klimatprogrammet har många åtgärder knutna till sig. I den andra änden har exempelvis naturvårdsprogrammet, äldrepolitiska programmet och energiplanen bara enstaka åtgärder kopplade till sig. Det finns en påtaglig skillnad mellan i vilken mån olika nämnder uppger att de knyter an till program. Då arbetssättet med att stärka styrningen av program kopplat till verksamhetsplanerna är relativt ny är det naturligt att se att till exempel socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden har en hög andel åtgärder som har knutits till program, medan exempelvis miljö- och hälsoskyddsnämnden och plan- och byggnadsnämnden har en låg.

Programmets handlingsplaner

Programmen har tagits fram vid olika tidpunkter och har sinsemellan olika utformning. De program som har handlingsplaner har i större omfattning integrerats i verksamhetsplaneringen än de som inte har det. Orsaken till detta kan vara att flertalet program som har handlingsplaner är nya och därför mer aktuella att arbeta med, men det är troligt att handlingsplanerna också bidrar med en ökad tydlighet kring ansvar och åtgärder. Ett programs handlingsplan visar mer konkret vilka åtgärder som är prioriterade för att förverkliga programmet och vilka nämnder och bolagsstyrelser som ansvarar för åtgärderna.

Handlingsplanerna ger en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att programområdet ska utvecklas. Handlingsplanens fokus på åtgärder tydliggör ambitionsnivån och visar

nödvändiga förändringar. Fokus på åtgärder gör det lättare för nämnderna och bolagsstyrelserna att identifiera sin del av ett programområde och integrera det i sin verksamhetsplanering bland övriga prioriteringar. På så sätt smälter programstyrningen samman med styrningen via Mål och budget, se figur 1.

Figur 1. Hur nämnder och bolag kan låta samma åtgärder bidra till verkställigheten av uppdrag i Mål och budget och verkställigheten av programmens handlingsplaner.

Ett sätt att integrera programinnehåll i Mål och budgetprocessen är att prioriterade åtgärder i programmets handlingsplan kan lyftas in som ett uppdrag i Mål och budget. Ett annat och vanligare sätt är att nämnder och bolagsstyrelser lyfter in åtgärder från programmets handlingsplan direkt in i sina verksamhetsplaner. Därigenom bidrar nämnderna och bolagsstyrelserna samtidigt till att verkställa ett uppdrag i Mål och budget (eller ett eget nämnd-/bolagsmål) och att verkställa programmet. Uppföljningen av verksamhetsplaner och affärsplaner ger på så sätt underlag till både en analys av utvecklingen inom inriktningsmålen och utvecklingen inom programmets område.

För att stärka programstyrningen bör programmen kompletteras med handlingsplaner som fortsättningsvis integreras i nämnder och bolagsstyrelserns verksamhetsplanering och uppföljning. Det ställer ökade krav på kommunstyrelsen som ofta ansvarar för att ta fram, följa upp och revidera handlingsplanen. Handlingsplanerna ska förtydliga nämndens och bolagsstyrelsens ansvar för genomförande av programmets måluppfyllelse i relation till nämndens reglemente eller bolagets ägardirektiv. Handlingsplaner tas fram i gemensam tjänstemannaberedning.

Barn- och jämställdhetsperspektivet ska arbetas in i de program som revideras och ses över.

BILAGA 1

Ansvarig styrelse
Uppsala Vatten och Avfall AB

Programansvarig tjänsteperson
Magnus Källman

Aktualitetsbedömning av Avfallsplan för Uppsala kommun 2014-2022

Bakgrund

Avfallsplanen antogs av kommunfullmäktige april 2014 och är ett viktigt styrdokument i Uppsala kommuns strävan mot en långsiktigt hållbar miljö. Avfallsplanens två målområden handlar om att avfallet utgör en resurs och att kommuninvånarnas förutsättningar ska vara styrande för avfallshanteringen. Avfallsplanens mål syftar bland annat till att öka återanvändning och materialåtervinning, minska mängden felsorterat avfall, öka medborgarnas delaktighet i avfallshanteringen, minska den negativa miljöpåverkan från nedlagda deponier samt förbättra arbetsmiljö och service. Samtliga nämnder och bolag ska sträva efter att uppfylla avfallsplanens mål. Ansvariga nämnder och bolag ska dessutom upprätta handlingsplaner för att uppfylla sina mål.

I avfallsplanen framgår att en mer omfattande utvärdering av måluppfyllelse kommer att göras under 2018 för att göra en aktualitetsbedömning och en eventuell revidering av planen.

Uppföljningsunderlag

I samband med delårsbokslut per augusti 2017 fick samtliga nämnder och bolag svara på måluppfyllelse enligt avfallsplanen. Under hösten 2017-våren 2018 kommer Uppsala Vatten att ställa fördjupade frågor till berörda nämnder och bolag om hur deras måluppfyllelse ser ut för specifika mål i avfallsplanen. Under 2018 planeras även för kundundersökningar och för så kallade plockanalyser för att verifiera hur sorteringsgraden ser ut. Underlagen kommer att resultera i en rapport till kommunstyrelsen hösten 2018 med eventuella åtgärdsförslag.

Måluppfyllelse

Av det underlag som samlats in går det att utläsa att flera nämnder och bolag aktivt bidrar till måluppfyllelse. Några av nämnderna har dock inte svarat, vilket gör det svårt att avgöra hur de ligger till. Några av de nämnder och bolag som inte har svarat har ansvar för mål i avfallsplanen. Brist på rapportering behöver inte nödvändigtvis likställas med brist på leverans, vilket även tidigare dialoger och genomgångar har visat. Närmare uppföljning kommer att ske i de fördjupade frågeställningarna till berörda nämnder och bolag.

Bedömning

Utifrån nuvarande underlag föreslås inga förändringar. Eventuella förändringar kommer att föreslås i samband med aktualiseringsbedömningen och rapporteringen hösten 2018.

Förslag till beslut

Inga förändringar av planen föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av planen föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av planen föreslås.

BILAGA 2

Ansvarig nämnd
Barn- och ungdomsnämnden

Programansvarig tjänsteperson
-

Aktualitetsbedömning av Barn och ungdomspolitiskt program

Bakgrund

Barn- och ungdomspolitiskt program för Uppsala kommun 2010-2014 antogs i kommunfullmäktige 2009. Även om programperioden avslutades 2014 så har kommunen aldrig uttryckligen beslutat om att programmet ska upphöra. I samband med den sista uppföljningen av programmet gav dåvarande barn- och ungdomsnämnden gav kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad i uppdrag att komma med förslag på hur det framtida arbetet med programmet kan göras. Kontoret upphörde att finnas 31 december 2014 utan att ha lämnat ett förslag.

Uppföljningsunderlag

Underlaget baseras på en uppföljning som dåvarande barn- och ungdomsnämnden beslutade om januari 2014 och som inkom till kommunstyrelsen för kännedom februari 2014.

Måluppfyllelse

Uppföljningen baseras på de svar som nämnder och bolag har lämnat. Uppföljningen är avgränsad till de förbättringsområden som lyftes fram vid närmast föregående uppföljning: likvärdiga villkor och delaktighet. Resultatet visar att det genomförs en hel del insatser som förväntas ge nytta för barn och ungdomar i Uppsala. Insatserna är dock oftast generellt beskrivna och visar inte på vilket sätt de faktiskt bidrar till ökad likvärdighet. Det är få nämnder och bolag som beskriver hur de tar reda på hur likvärdigheten ser ut inom det egna ansvarsområdet. Det är också få som beskriver vad insatserna har lett till. Flera nämnder och några bolag beskriver att de gjort barn och ungdomar delaktiga i frågor som rör dem, men utan att påvisa vilket inflytande de faktiskt har haft. Flera nämnder visar att de är intresserade av att utveckla dialogen med barn och ungdomar.

Bedömning

Den senaste uppföljningen av programmet visar att programmet haft en liten styreffekt. Det finns många tagna initiativ, genomförda projekt, pågående arbeten och kommande uppdrag i Mål och budget 2018-20 som fokuserar på att förbättra villkor och möjligheter för barn och ungdomar. Arbetet är dock inte sammansfört inom en programram. Kommunstyrelsen föreslås därför utreda om behov finns för ett samlat program för barn- och ungdomspolitik.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

- att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda om behov finns för ett samlat program för barn- och ungdomspolitik.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget får inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Förslaget förväntas bidra till att förstärka barnperspektivet i kommunal verksamhet.

BILAGA 3

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Hannes Vidmark

Aktualitetsbedömning av Dagvattenprogrammet

Bakgrund

Dagvattenprogrammet antogs av kommunfullmäktige i januari 2014. Programmet ska leda till en långsiktig dagvattenhantering där skador på allmänna och enskilda intressen undviks. Utvecklingen av stad och landsbygd får inte försämra grundvattnets och vattendragens nivå eller status. Programmet innehåller övergripande mål med strategier och ansvarsfördelning inom kommunen.

Uppföljningsunderlag

Kommunen arbetar dagligen med strategierna i programmet, men en tydlig uppföljning saknas.

Måluppfyllelse

Eftersom programmet endast har övergripande mål och saknar tydliga åtgärder är det svårt att objektivt bedöma måluppfyllelse. De strategier som finns angivna används idag i stor utsträckning, till exempel fördröjning och rening. Sammantaget används programmet men det går inte att bedöma måluppfyllelsen.

Bedömning

Programmet skulle behöva utvecklas med åtgärder, alternativt att en handlingsplan kopplas till programmet. I förslaget till Mål och budget 2018 har Uppsala Vatten och Avfall AB genom en ändring i ägardirektivet fått tydligt ansvar för att tillämpa och utveckla dagvattenprogrammet. Förslaget är därför ändå att avvakta med eventuella förändringar till nästa programöversyn.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

BILAGA 4

Ansvarig nämnd
Socialnämnden

Programansvarig tjänsteperson
Ola Jeremiasen

Aktualitetsbedömning av drogpolitiska programmet

Bakgrund

Programmet tydliggör och konkretiserar Uppsala kommuns samlade vilja och inriktning gällande alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT). Det drogpolitiska programmens vision är att: "Uppsala kommun ska vara fri från narkotika och doping, med minskade skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Barn och unga ska ha en hälsosam livsstil fri från alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT)". Programmet innehåller långsiktiga mål samt prioriterade områden. Barn och unga är en särskilt prioriterad grupp. Målen är direkt kopplade de nationella strategimålen och gäller för samtliga nämnder, styrelser och kommunalt helägda bolag. Socialnämnden har ett särskilt ansvar att följa upp arbetet enligt programmet. Programmet reviderades under 2013 och antogs i kommunstyrelsen december 2013.

Socialförvaltningen har genomfört en uppföljning av programmet under 2015 (kommunstyrelsen, februari 2016). Ett antal förbättringsområden identifierades:

- Det bör göras tydligare vilka nämnder som har särskilt ansvar för vilka mål i programmet.
- Hur målen ska genomföras behöver konkretiseras, till exempel genom att införa en övergripande styrgrupp/råd med representation av nämnder/bolag om hur programmet ska nå ut till ansvariga nämnder/bolag och för att nå måluppfyllelse.

Uppföljningsunderlag

Följande indikatorer följs upp enligt drogpolitiska programmet.

- Andel barn och unga som uppger att de inte använder ANDT
- Andel barn och unga som berusningsdricker en gång i månaden eller oftare
- Antal barn och unga som har kontakt med socialtjänstens råd och stöd på grund av föräldrars missbruk
- Antal barn och unga som har kontakt med socialtjänstens råd och stöd på grund av eget missbruk
- Antal vuxna i biståndsbedömd öppenvård på grund av ANDT. (procapita)
- Antal vuxna i dygnsvård på grund av ANDT.

Några program mål har kunnat följas upp, exempelvis målet "Barn och unga ska inte använda ANDT". Resultatet visar att användningen av ANDT har minskat överlag, men inte i alla grupper. Exempelvis har "berusningsdrickande senaste året" och "missbruk av narkotika någon gång" ökat något i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet sedan 2015. Fler flickor mår också psykiskt dåligt vilket kan vara en orsak till ökat missbruk. Rökning och snusning

minskar bland både flickor och pojkar. Cirka tio procent av flickorna på gymnasiet röker dagligen. Ytterligare insatser för att förebygga rökning samt stöd att sluta röka behövs.

Miljöförvaltningen ska hösten 2017 utöva tillsyn av tobak på grundskolans skolgårdar eftersom det är förbjudet enligt lag (ambitioner finns även i Mål och budget och i drogpolitiska programmet). Resultatet kan fungera som underlag för fortsatt tobaksförebyggande arbete på skolor.

Målet "Alla skolor ska ha ANDT undervisning och den ska baseras på aktuell kunskap och vila på vetenskaplig grund" bör kunna följas upp bättre.

Måluppfyllelse

För att kunna mäta måluppfyllelsen för samtliga långsiktiga mål och prioriterade områden i programmet måste fler nämnder arbeta med målen. Endast ett fåtal nämnder har uppgett att de arbetar med åtgärder i sina verksamhetsplaner som knyter an till programmet: socialnämnden, äldrenämnden, kulturnämnden och kommunstyrelsen. Däremot har utbildningsnämnden, omsorgsnämnden, idrotts- och fritidsnämnden och arbetsmarknadsnämnden inte gjort några kopplingar till programmet i sina verksamhetsplaner.

Bedömning

Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet bör kompletteras med att omfatta spel om pengar. Nytt lagförslag till socialtjänstlagen träder i kraft januari 2018 som ger socialnämnden ansvar att förebygga spel om pengar, med särskilt fokus på barn och unga.

Det bör göras tydligt vilka nämnder som har särskilt ansvar för vilka programmål i programmet.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslår ge socialnämnden i uppdrag att komplettera programmet med att omfatta spel om pengar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser för socialnämnden eller andra nämnder.

Köns- och barnkonsekvenser

Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för kvinnors, mäns eller barns situation.

BILAGA 5

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Carina Börjesdotter

Aktualitetsbedömning av Uppsala kommuns handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Bakgrund

Uppsala kommuns handlingsplan mot våldsbejakande extremism beslutades av kommunfullmäktige 5 september 2016. Planen ska säkerställa arbetet i de kommunala verksamheterna samt att samverkan sker med andra aktörer och civilsamhället. Arbetet mot våldsbejakande extremism ingår i det ansvar som nämnderna har i sina grunduppdrag med tydlig koppling till styrdokument och riktlinjer på lokal och nationell nivå. Handlingsplanen innefattar mål med arbetet samt förslag på åtgärder och insatser för tidsperioden 2016-2018. Den utgår från den nationella samordnarens rekommendationer med anpassningar utifrån lokala behov.

Under 2017 har den nationella samordnaren fortsatt att samordna arbete mot våldsbejakande extremism och trycker på vikten av det arbete som sker på lokal nivå. Regeringen har antagit en strategi mot terrorism och en handlingsplan för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism och riksdagen har skärpt lagstiftningen kring terrorresor. Samordnaren anger färdriktning för det fortsatta arbetet genom 18 åtgärder. I stort omfattar Uppsala kommuns handlingsplan de 18 åtgärderna men behöver fortsätta att utvecklas i det fortsatta arbetet.

Den nationella samordnaren trycker på vikten av det främjande, förebyggande och förhindrande arbetet där det förhindrande arbete delvis handlar om insatser. Detta går att koppla till Mål och budgets inriktningsmål 4 och uppdraget *"Fortsätta utvecklingen av det främjande, förebyggande och tidiga insatser för barn och unga."* Det främjande arbetet beskrivs nationellt som att värna och stärka det demokratiska systemet, att arbeta med ett inkluderande demokratistärkande arbete. Detta går att koppla till inriktningsmål 8 som alla nämnder och bolag omfattas av. Handlingsplanen knyter även an till inriktningsmål 2 och uppdraget *"Upprätthålla en trygg, vacker och säker stad"* samt inriktningsmål 3 och uppdraget *"Stärkt arbete med stadutveckling för att förebygga och förhindra social oro"*. Det finns även kopplingar till Förenta nationernas Agenda 2030 i mål 16 (Fredliga och inkluderande samhällen), mål 11 (Hållbara städer och samhällen), mål 3 (Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar) samt i den inledande deklarations punkt 9 ("En värld i vilken demokrati, gott styre och rättssäkerhet, liksom gynnsamma miljöer på nationell och internationell nivå, utgör grundval för en hållbar utveckling...").

Uppföljningsunderlag

Åtgärder från handlingsplanen har inkluderats i berörda nämnders verksamhetsplaner. Kommunstyrelsen ansvarar för de flesta av åtgärderna. Dessa åtgärder pågår eller är klara. Andra nämnder som berörs är kulturnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden. Det framgår inte tydligt i alla berörda nämnders verksamhetsplaner hur de tar sig an handlingsplanen. Vissa av åtgärderna blir aldrig klara då det finns behov av ständig utveckling eller då lägesbilden förändras och därmed förändras innehållet i åtgärden. Ett par åtgärder är inte längre aktuella till följd av att det saknas stöd i aktuell forskning respektive att en övergripande krisplan redan finns framtagen.

En lägesbild för Uppsala kommun tas regelbundet fram via säkerhetspolis och polis, kommunledningskontorets säkerhetsexperter, arbetsgruppen kring våldsbejakande extremism samt verksamhetsrepresentanter i lokala Brottsförebyggande rådet (skola, fritid, socialtjänst, räddningstjänst, polis, åklagare, näringsliv och kommunledningskontor). Underlag till lägesbilden fås även från socialtjänstens samordnare för samverkan skola-socialtjänst-polis (SSP) utifrån kontakter i deras områdesarbete. Lägesbilden ska innefatta information om vit makt-rörelsen, den autonoma miljön samt den våldsbejakande islamistiska miljön.

Måluppfyllelse

Nämnderna bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Det sker dels genom de grunduppdrag de har, dels utifrån uppdrag och åtgärder i Mål och budget samt genom de uppdrag som påbörjats i handlingsplanen. De har vidtagit åtgärder och dessa behöver pågå över tid och behöver utvecklas utifrån den lokala lägesbilden. Bolagen är inte ålagda några direkta åtgärder men där pågår ett informationsarbete.

Lägesbilden visar att det förekommer extremism från alla tre grupperna, det vill säga vit makt-rörelsen, den autonoma miljön samt den våldsbejakande islamistiska miljön. Personer inom vit makt finns men agerar främst i andra städer eller tillsammans med hitresande. Den autonoma rörelsen är etablerad och agerar i mindre omfattningen genom skadegörelse. Islamistiska extremister finns i ett fåtal, varav några har rest för att kriga. Det saknas bekräftade uppgifter på att någon av dessa har återvänt till Uppsala. Det finns tecken på aktiviteter från vit makt-rörelsen via Internet och den nationella lägesbilden visar på att deras framtoning skrämmar lokala politiker och journalister, ibland till tystnad och inaktivitet. Det finns en risk för att den utvecklingen även kommer att märkas i Uppsala inför valet och den lokala lägesbilden behöver därför nog följas.

Bedömning

Frågan om våldsbejakande extremism är aktuell och flera av åtgärderna blir inte klara, utan är ett ständigt pågående arbete. Den lokala lägesbilden visar på aktiviteter från dessa miljöer och signaler finns om att det kan bli ökade aktiviteter under valåret.

Handlingsplanen ger en struktur och en legitimitet i arbetet kring att förebygga våldsbejakande extremism vilket leder till en ökad kvalitet i det grunduppdrag som de olika berörda verksamheterna har. Enligt handlingsplanen har kommunstyrelsen i ansvar att

anpassa handlingsplanen utifrån en uppdaterad lokal lägesbild. Utifrån den lokala lägesbilden behöver inga förändringar göras i handlingsplanen.

Förslag till beslut

Inga förändringar av handlingsplanen föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av handlingsplanen föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Eftersom inga förändringar i styrningen föreslås innebär det inga köns- eller barnkonsekvenser.

BILAGA 6

Ansvarig nämnd
Idrotts- och fritidsnämnden

Programansvarig tjänsteperson
Sten Larsson

Aktualitetsbedömning av idrotts- och fritidspolitiska programmet

Bakgrund

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program tar ett helhetsperspektiv på Uppsalabornas fria tid. Programmet definierar och hanterar ett samlat fritidsbegrepp och gäller alla Uppsalabor liksom i princip alla typer av fritidsaktiviteter. Möjligheterna till en aktiv fritid är en välfärdsfråga och utgör en starkt bidragande faktor för god folkhälsa och livskvalitet liksom för kommunens attraktivitet. Idrotts- och fritidsnämnden har av kommunfullmäktige fått uppdraget att förvalta idrotts- och fritidspolitiska programmet, men kommunens ansvar inom området, utifrån det breda anslag som programmet anger, bärs av flera nämnder och bolag. Av nämnderna har kulturnämnden och idrotts- och fritidsnämnden tilldelats specifika ansvar för delar inom fritidsbegreppet.

Programmet har bäring mot följande mål för Agenda 2030:

- Mål 3: Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
 - Delmål: Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.
- Mål 5: att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.
 - Delmål: Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.
 - Delmål: Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.
- Mål 10: att minska ojämlikheten inom och mellan länder.
 - Delmål: Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Uppföljningsunderlag

Som grund för bedömningar av programmets måluppfyllelse används tillgänglig statistik som programmet anger samt egna undersökningar om subventioner och kultur- och fritidsvanor.

Måluppfyllelse

Av programmet framgår att uppföljning sker i två steg. I ett första steg ska programmet ha påverkan på alla kommunala aktörers egna styrdokument och resursfördelning inklusive kommunens övergripande planer och budget.

Angående måluppfyllelse framgår av programmet:

”För att bedöma i vilken grad programmet bidrar till att beslutade mål uppnås ska de primära och sekundära effekterna (se under mål) av programmet löpande följas upp. År 2018 görs en fördjupad uppföljning för att eventuellt revidera programmet.

En utvärdering av programmets funktion och effekter genomförs under hösten 2021 för att kunna utgöra underlag för det nya programarbete som bör leda till ett nytt idrotts- och fritids-politiskt program att gälla från och med 2023.”

Bedömning

Fler nämnder och bolagsstyrelser behöver implementera programmet i sina verksamhetsplaner och beskriva åtgärder och aktiviteter som bidrar till programmets måluppfyllelse. Den uppföljningsmodell som anges i programmet ska följas. Det finns nu inget behov av förändring av det idrottspolitiska programmet.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

BILAGA 7

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Malin Ohlsson

Aktualitetsbedömning av Landsbygdsprogrammet

Bakgrund

Landsbygdsprogrammet antogs i januari 2017 och gäller 2017–2023. Framtagandet av programmet präglades av dialog och förankringsarbete. I dagsläget finns därför inget behov av ändringar i landsbygdsprogrammet. Däremot antogs programmet med ett uppdrag att tillhörande handlingsplan ska uppdateras årligen. Handlingsplanen samlar de aktiviteter som ska leda till att programmets mål uppfylls. 2018 års handlingsplan kommer att beredas under hösten 2017. Handlingsplanen innehåller vissa uppdateringar av arbetet med landsbygdsutveckling. Justeringar i arbetet visar sig därmed i handlingsplanen för 2018.

Bilden av landsbygden är i förändring. Under 2017 förekommer flera nationella satsningar på landsbygden. Det handlar bland annat om extra resurser till service och omlokalisering av myndigheter. Frågor kring landsbygd blir alltmer aktuella och prioriteras högre. Dessutom väntas förslag från den parlamentariska landsbygdskommittén läggas fram som proposition under 2018, vilket kommer påverka det nationella arbetet med landsbygdsutveckling.

Agenda 2030 är relevant på många sätt inom landsbygdsutveckling. Främst berörs målen om hållbara samhällen, hållbar konsumtion och produktion, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt hållbar energi för alla.

Uppföljningsunderlag

Landsbygdsprogrammet och tillhörande handlingsplan gäller för alla nämnder och bolag. Kommunstyrelsen ansvarar för flest åtgärder. Återrapporteringen från nämnder och bolag visar på en god implementering av landsbygdsprogrammet med tillhörande handlingsplan. Det finns dock nämnder och bolag som tydligare skulle kunna knyta an till landsbygdsprogrammet i sina verksamhets- och affärsplaner.

Måluppfyllelse

Inom landsbygdsprogrammet finns fyra prioriterade områden. Nedan följer en bedömning av måluppfyllelsen för varje område.

Bostadsbyggande

Landsbygdsmässan med fokus på att bo och bygga på landsbygden genomfördes i mars 2017. En ny mässa planeras till 2018. Landsbygdsatsningen "Bygglov på väg" startade hösten 2017 för bättre rådgivning kring bygglov i kommunens landsbygder. Dessutom pågår

byggande och planläggning i flera av de prioriterade tätorterna, exempelvis i Storvreta, Gunsta, Länna, Björklinge samt Jälla/Lindbacken.

Näringslivsutveckling

Ett projekt om den cirkulära livsmedelskedjan har initierats och kan komma att beviljas i slutet av 2017. Kring projektet förs dialog med flera aktörer om närproducerade livsmedel. Kommunen gör inspel kring den regionala handlingsplanen för livsmedelsproduktion. Dialoger har anordnats för att öka lokala leveranser av tjänster till kommunen. En utredning har gjorts kring Jällaskolans möjlighet att leverera lokala råvaror till kommunen. Resultatet av utredningen analyseras. Kontinuerligt arbete pågår med att sprida information om företagsstöd på landsbygden. Inom natur- och kulturturism pågår handläggning av ett sökt projekt från Jordbruksverket där prioriteringar ska göras tydligare.

Kommunstyrelsen arbetar kontinuerligt med att sprida information om företagsstöd på landsbygden och om Uppsalas vision att bli en av Sveriges bästa landsbygdskommuner. Inom natur- och kulturturism pågår handläggning av ett sökt projekt från Jordbruksverket där prioriteringar ska göras tydligare.

Service och infrastruktur

Uppsala kommun har beviljats ett projekt via Tillväxtverket för att etablera tio servicepunkter i kommunen. Det är ett projekt som fokuserar på samarbete med lokalt närings- och föreningsliv. Inom ramen för projektet finns det möjlighet till kommunövergripande samarbeten kring ökad service och rådgivning på landsbygden. Dessutom pågår samverkan med andra aktörer för att möjliggöra för de serviceslag som nämns i landsbygdsprogrammet för prioriterade tätorter.

Ett gemensamt arbete pågår inom kultur- och utbildningsnämndernas ansvarsområden kring utredning om kulturgaranti i skolan oavsett skolans geografiska plats. En rapport om den mobila biblioteksverksamheten med förslag inom bland annat landsbygdsutveckling har tagits fram. Rapporten ska ligga till grund för förslag kring den framtida mobila biblioteksverksamheten som ska kunna presenteras för kulturnämnden under hösten 2017. Genom "Meröppet" ger kulturnämnden större tillgång till bibliotek på landsbygden.

Aktivt arbete med pendlarparkeringar sker i Storvreta och Knutby. En inventering över möjliga platser för pendlarparkeringar över hela kommunen är gjord. Återvinningsstationer finns nu i alla prioriterade tätorter utom två. Prioriteringar i länstransportplanen har gjorts för att få till fler regionala cykelvägar. Fiberutbyggnadstakten är enligt mål. Arbetet med att se över prissättningen på kommunal mark i samband med bredbandsutbyggnad pågår.

Lokalt engagemang

Riktlinjer finns på plats för en formaliserad utlysning av stöd till föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling. Planering för lokala dialoger har påbörjats inom ramen för servicepunktsprojektet. Uppdateringen av Lokal överenskommelse mellan Uppsala kommun och föreningslivet (LÖK) sker med hänsyn till landsbygdsprogrammet. Ett förslag till pilotprojekt kring medborgarbudget på landsbygden tas fram under hösten.

Pilotprojektet kommer att bygga på en kontinuerlig dialog med kommunens landsbygder, förbättringspromenader och ökad närvaro av kommunledningen lokalt.

Bedömning

Behovet av styrning inom området kvarstår. Frågor kring landsbygdsutveckling prioriteras olika inom nämnder och förvaltningar vilket synliggör behovet av fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet.

Vissa underlag saknas för att helt bedöma måluppfyllelse. Det beror delvis på att landsbygdsprogrammet inte var antaget när nämnderna skrev sina verksamhetsplaner hösten 2016. Utifrån det arbete som har påbörjats är bedömningen är att nämnderna bidrar till måluppfyllelse.

Handlingsplanen är ett konkret verktyg för att hjälpa nämnder och bolag att se sin roll. Enligt landsbygdsprogrammet ska handlingsplanen uppdateras årligen. Färdigställda aktiviteter tas ut ur planen och nya har formats utifrån den utvecklingen. Justeringarna i handlingsplanen för 2018 är relativt små och bedöms förstärka måluppfyllelsen. Åtgärder och aktiviteter presenteras dock på ett annat sätt vilket kan göra att ändringarna ser mer omfattande ut. För att förenkla arbetet föreslås fyra övergripande åtgärder i handlingsplanen, en åtgärd för varje prioriterat område. De nämnder som inte nämns uttryckligen i handlingsplanen kan ändå rapportera kring landsbygdsprogrammets prioriterade områden genom dessa åtgärder.

Arbetet med landsbygdsutveckling i Uppsala kommun är delvis beroende av extern finansiering. Om kommunen inte tilldelas medel finns risk för lägre måluppfyllelse kring dessa åtgärder. Handläggningen för extern finansiering kan också vara lång och därmed påverka tiden en åtgärd förväntas ta.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås. Förändringarna i handlingsplanen för 2018 bedöms inte ha några negativa effekter på kvinnor, mäns eller barns situation.

BILAGA 8

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Björn Sigurdson

Aktualitetsbedömning av Miljö- och klimatprogram 2014-2023

Bakgrund

Fullmäktige antog i februari 2014 Uppsalas miljö- och klimatprogram 2014-2023. Styrdokumentet gäller för både nämnder och bolagsstyrelser. Det är ett av flera miljöprogram i ramverket för ekologisk hållbarhet. Programmet fokuserar på två av de största miljöutmaningarna i vårt samhälle: klimatpåverkan och giftfri miljö. Programmet har långsiktiga mål, åtta etappmål samt strategiska insatsområden.

Uppföljningsunderlag

Styrdokumentet ska utvärderas 2016 och 2020. Aktualitetsbedömningen är gjord utifrån den utvärdering som är gjord 2016-2017. Den baseras på ett flertal interna möten med förvaltningarna och bolagen, på underlag från arbetsgrupper för etappmål samt på uppföljning av de indikatorer som finns i programmet och i Mål och budget.

Måluppfyllelse

För samtliga etappmål i programmet kan tydliga steg mot måluppfyllelse noteras, men det krävs generellt fortsatt systematiskt arbete. På några områden behövs ett utvecklingsarbete och förstärkningar. Delar av detta är på gång.

De långsiktiga klimatmålen

Fullmäktige skärpte klimatmålen i december 2015. Bedömningen gjordes då att klimatmålet för år 2020 kunde nås. En förutsättning var fortsatt samarbete med andra lokala aktörer (främst i Uppsala klimatprotokoll), en starkare nationell klimatpolitik samt miljömedvetna invånare.

I juli 2016 lämnade den parlamentariska Miljömålsberedningen sitt förslag till mål och klimatstrategi för Sverige. Sju riksdagspartier står bakom beredningens förslag. Regeringen har utifrån betänkandet börjat utforma propositioner till riksdagen. Den viktigaste är klimatlagen som antogs i juni 2017. Den starkare nationella politik som Uppsala kommun efterlyst börjar nu genomföras.

På den lokala nivån har arbetet tagit steg framåt. Vattenfall investerar i ett nytt biobränsleeldat verk. Samverkan i Uppsala klimatprotokoll fortsätter. Kommunen har tagit fram en ny

översiktsplan (2016) med ännu större fokus på klimatomställningen. Vidare har bland annat arbetet med att främja cykelutvecklingen förstärkts betydligt. Ett flertal program förbereds för att planera för de långsiktiga målen Fossilfritt och förnybart 2030 och Klimatpositivt 2050: Energiprogram, Mobilitets- och trafikprogram samt Färdplan klimatpositivt Uppsala.

Det långsiktiga målet giftfri miljö

Målformuleringen för programmets långsiktiga mål inom giftfri miljö är densamma som det nationella miljökvalitetsmålet. Kommunstyrelsen har i uppdrag att 2017-19 utveckla och konkretisera målformuleringar och handlingsplaner för målet Giftfri miljö.

Etappmålen: Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan

Etappmål 1: Uppsalas och Uppsala kommuns energiförsörjning för värmebehov ska ske med förnybara energikällor eller klimatneutral produktion år 2020. Det konkreta målet är i stora delar på väg att nås. Den största användare av fossila bränslen i Uppsala, Vattenfall, ställer om från 2020. Fåtalet kvarvarande oljepannor i kommunkoncernen avvecklas 2017.

Etappmål 3 (målets första del): Målets första del är att kommunens egna fordon ska vara fossilbränslefria år 2020. För det finns en plan och ett organiserat arbete. I förslag till Mål och budget 2018-20 tillskjuts medel för omställningen. Sammantaget bedöms det leda till måluppfyllelse 2020.

Etappmål 6: Andelen ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet genom måltidsservice var vid programstart 2014 knappt 14 procent. År 2016 var andelen 35 procent och målet för 2018 är 50 procent. En införandeplan är utarbetad för att stegvis nå målet 100 procent. I förslag till Mål och budget 2018-20 tillskjuts medel för omställningen. Med fortsatt systematiskt arbete och insatser kan målet nås.

Etappmål 7: Huvudansatsen i etappmålet för att öka det hållbara byggandet är att ta fram gemensamma ambitionsnivåer på områdesnivå, tillsammans med branschen. Det har uppfyllts genom kommunens delaktighet i det nationella arbetet genom Sweden Green Building Society. Nu går arbetet vidare med att ta fram lokala riktlinjer som är mer specifika.

Etappmål 8: Här är fokus på hållbar verksamhets- och affärsutveckling. Arbetet sker främst genom Uppsala klimatprotokoll och genom kommunens näringslivsprogram.

Etappmålen: Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse, men behöver göra mer

Etappmål 2: Målet avser hela kommungeografin – 30 MW (megawatt) solceller ska vara installerat 2020. År 2013 fanns det i Uppsala uppskattningsvis 0,3 MW solceller – år 2016 har installationerna ökat till dryga 4,4 MW. Bolagen gör ett gott arbete. Samverkan i samhället pågår och ökar. För att nå målet krävs antagligen att ett antal solcellsparker anläggs. Kommunstyrelsen har genom sina funktioner för fastigheter, mark- och exploatering, strategisk planering och näringslivslokalisering en viktig roll.

Etappmål 3 (målets andra del): Målets andra del är att kommunens maskinpark respektive upphandlade arbetsmaskiner och transporter ska vara fossilbränslefria eller klimatneutrala

senast år 2023. Uppsala Vatten och Avfall har tagit tydliga steg framåt. Uppsalahem har ställt om sin handhållna maskinpark. I organisationen i övrigt kvarstår att utveckla omställningsplaner. En särskild utmaning har Gatu- och samhällsbyggnadsnämnden och alla bolag som beställer bygg- och anläggningsentreprenader.

Etappmål 4: Energieffektivisering i kommunorganisationen. Kommunstyrelsen återkommer i ett särskilt ärende.

Etappmål 5: Upphandling och inköp för giftfri miljö. Ingen bedömning görs här. Ingår i uppdraget att utveckla mål och arbete inom området giftfri miljö.

Etappmål 6: För att nå målet 100 procent ekologiska livsmedel avseende upphandlad verksamhet krävs tydliga planer för egen del och samarbete med leverantörer. Den största upphandlade verksamheten med stort inslag av livsmedel är äldreboenden.

Etappmål 7: I arbetet med att öka det hållbara byggandet lyfter programmet fram fem ”strategiskt viktiga områden”, exempelvis solenergi. Dessa strategiskt viktiga områden omfattas i huvudsak av andra etappmål och av andra program. Det som inte återfinns tydligt i andra mål och som är av särskild vikt, är miljö- och klimatpåverkan i val av byggmaterial. Arbetet inom området behöver få ökad fart. Därför föreslås ta fram ett nytt etappmål.

Fossil plast i etappmålen 1, 5, 7 och 8: Sedan programmet antogs 2014 har förbränningen av produkter gjorda av fossil plast identifierats som en stor utsläppskälla. Ett utvecklingsarbete är påbörjat i kommunorganisationen tillsammans med medlemmar av Uppsala klimatprotokoll. Storleken på utsläppen och utmaningen att stoppa inflödet av ny fossil plast kräver ett särskilt fokus och därför föreslås ett nytt eget etappmål för plast.

Bedömning

De långsiktiga klimat- och miljömålen, liksom de åtta etappmålen skapar uppmärksamhet och handling i kommunkoncernen och bland andra samhällsaktörer lokalt, nationellt och internationellt. Etappmålen formulerades avsiktligt utmanande för att visa på att det krävs större kliv framåt i miljöarbetet än vad som varit fallet hittills. Etappmål som inledningsvis upplevdes som omöjliga, ses nu som möjliga att nå. Programmet bör emellertid kompletteras med etappmål på två områden.

Förslag till beslut (att uppdra till kommunstyrelsen):

- att ta fram förslag till ett nytt kompletterande etappmål för att minska tillflödet av ny fossil plast i kommunorganisationen och i samhället,
- att ta fram förslag på ett nytt kompletterande etappmål för att minska miljö- och klimatpåverkan från byggmaterial i allmänhet och öka användning av trä i byggnader och anläggningar i synnerhet i kommunorganisationen och i samhället.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen till beslut beaktas vid implementering.

Köns- och barnkonsekvenser

Förslagen till förändringar av programmet bör potentiellt ha positiva effekter för alla i samhället.

BILAGA 9

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Mia Agvald Jägborn

Aktualitetsbedömning av Naturvårdsprogram

Bakgrund

Kommunens Naturvårdsprogram är antaget av kommunfullmäktige 2006 och de delar av kommunens organisation som berör naturvårdsområdet. Programmet är avsett att vara övergripande och långsiktigt och innehåller att antal inriktningar sorterade under följande sex nationella miljömål: *God bebyggd miljö, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

I programmet ingår främst aspekterna friluftsliv (naturrekreation och naturupplevelse), biologisk mångfald och ekologiska landskapssamband samt landskapsbild. Kommunens roller i naturvårdsarbetet handlar om fysisk planering, annan myndighetsutövning (såsom bygglov och strandskydd) och arbetet med områdesskydd. Det handlar också om utveckling och förvaltning av den kommunägda natur- och parkmarken, av kommunens friluftsområden och naturreservat och av de övriga spår, leder och anläggningar som kommunen ansvarar för på annans mark. Kommunens ansvar för att säkerställa natur- och friluftsvärden riktas i programmet huvudsakligen till den tätortsnära naturen samt kommunens befintliga och planerade friluftsområden.

Den nya översiktsplanens ambitioner att möjliggöra en stark befolkningstillväxt, tillsammans med behovet att möta förväntade klimatförändringar, sätter idag ett ökat fokus på att säkerställa, förvalta och utveckla närnatur och friluftsområden i tillräcklig utsträckning i och kring staden och prioriterade tätorter. Översiktsplanen 2016 lyfter bland ambitioner om särskilda insatser de närmaste åren fram "Ta tillvara naturen" och i förslag till Mål och budget 2018-2020 finns uppdrag om uppdatering av naturdata och framtagande av kompensationsverktyg, vilket innebär ett ökat fokus på naturvårdsfrågor från kommunledningen.

Nya internationella och nationella mål och strategier sedan 2006 betonar betydelsen av naturvårds- och friluftsfrågorna mer än tidigare. I Agenda 2030 ingår dessa frågor främst i mål 15 "Ekosystem och biologisk mångfald", men även målen "Hållbara städer och samhällen", "Hälsa och välbefinnande" samt "Bekämpa klimatförändringen" har viss bäring mot naturvårdsområdet. Det finns också kopplingar till naturvårdsområdet i Europeiska unionens strategi för biologisk mångfald fram till 2020, som i sin tur bottnar i den internationella konventionen om biologisk mångfald och de så kallade "Aichimålen" från partskonferensen 2010 i Nagoya. Även lagstiftning som berör ämnesområdet har skärpts på vissa områden eller är idag under utredning. Däribland kan nämnas miljö kvalitetsnormer för vatten samt en SOU-utredning som föreslagit att vissa ambitioner om ekologisk kompensation införs i Plan- och bygglagen.

Ett kommunalt Vattenprogram antogs 2015, som i huvudsak tar ansvar för frågor rörande miljömålet "Levande sjöar och vattendrag". Miljömålet "Myllrande våtmarker" ligger i gränzonen mellan programmen och hanteras delvis i Vattenprogrammet.

Uppföljningsunderlag

Naturvårdsprogrammet har sedan antagandet inte formellt implementerats särskilt väl i kommunens organisation. Av det skälet har underlag till denna uppföljning inte formellt efterfrågats från berörda nämnder. Användbar statistik eller nyckeltal för uppföljning av mål eller inriktningar finns inte heller tillgänglig och nämnderna har inte gjort några uttryckliga kopplingar till programmet i sina verksamhetsplaner. Uppföljningen baseras istället på bedömning från kommunens experter inom naturvårdsområdet och andra berörda verksamhetsområden.

Måluppfyllelse

Uppfyllelsen av programmets inriktningar varierar men är i huvudsak god. Programmets ambitioner är i vissa avseenden högre än vad som kan anses rimligt sett utifrån kommunens huvudansvar i förhållande till andra aktörer och de resurser som funnits tillgängliga inom berörda verksamhetsområden under uppföljningsperioden. Vissa delar av kommunens verksamheter har andra mål med sin verksamhet och kan inte förväntats ha bidragit, i alla delar, till måluppfyllelse under programperioden.

Bedömning

Många frågor som berörs av programområdet styrs för närvarande genom Översiktsplan eller Mål och budget. Det behövs dock en samlad hantering av frågor inom kommunens ansvar som berör naturvård och friluftsliv. Här inkluderas frågor som rör biologisk mångfald och ekologiska samband med geografiskt fokus på staden och de prioriterade tätorterna.

Trots att programmet inte formellt implementerats väl görs det, såväl i det fortlöpande arbetet som i projektform, mycket inom kommunens verksamhet som leder mot målen och överensstämmer med inriktningarna. I vissa avseenden behöver det göras mera för måluppfyllelse. I andra avseenden finns det målkonflikter med andra samhällsbyggnadsintressen. Styrdokumentet behöver få tydliga gränser mot andra styrdokument, anpassas till mer realistiska målsättningar och bättre relevans för berörda verksamheter, utifrån kommunens förutsättningar. Programområdet berör utöver kommunstyrelsen främst plan- och byggnadsnämnden samt gatu- och samhällsmiljönämnden. I viss mån berörs även vissa kommunala bolag i sin egenskap av fastighetsägare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden berörs främst i sin verksamhet som tillsynsmyndighet, vilken styrs genom lag.

De vattenrelaterade frågor som omfattas av Vattenprogrammet bör utgå ur detta programområde för att undvika överlappande styrning. Programområdet överlappar även med parkfrågorna, där det finns såväl synergier som målkonflikter mellan ekologiska värden och andra mål för parkutveckling (såsom sociala värden och andra ekosystemtjänster). Hierarkier och gränser mellan styrning för park- respektive naturvårdsfrågor bör klargöras, medan fysisk avvägning mellan dessa värden bäst samordnas i fysiska planer och planeringsunderlag.

Styrdokumentet bör vara översiktligt, långsiktigt och kortfattat. Målen bör ses över och förtydligas, bland annat i syfte att undvika målkonflikter med andra styrdokument. Åtgärder och ansvarsfördelning bör föreslås för bättre måluppfyllelse. Eventuellt bör mer konkreta

åtgärder på kortare sikt hanteras i en handlingsplan, som med fördel tas fram parallellt med det övergripande styrdokumentet.

Förslag till beslut

Mot bakgrund av delvis nya omvärldsförutsättningar och anpassning till nya långsiktiga styrdokument, såsom Vattenprogrammet, tas ett nytt styrdokument fram för programområdet naturvård och friluftsliv. Kommunstyrelsen är den kommunala nämnd som är lämplig att ansvara för framtagande av styrdokumentet i syfte att även framgent få en övergripande styrning. Programområdet berör utöver kommunstyrelsen främst plan- och byggnadsnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden samt i viss mån vissa kommunala bolag.

Kommunfullmäktige föreslås besluta

- att uppdra åt kommunstyrelsen att under 2018 ta fram förslag till nytt övergripande styrdokument för programområdet naturvård och friluftsliv.

Ekonomiska konsekvenser

Redovisas i samband med leverans av förslaget till styrdokument.

Köns- och barnkonsekvenser

Redovisas i samband med leverans av förslaget till styrdokument.

Aktualitetsbedömning av Näringslivsprogrammet

Bakgrund

Näringslivsprogrammet beslutades i kommunfullmäktige 31 januari 2017. Uppsala kommun ingår i ett av Europas snabbast växande områden. Näringslivsprogrammet är framtaget i samverkan med näringslivet och externa parter och prioriterar sju mål för att skapa bättre förutsättningar för näringslivet i Uppsala kommun. Underrubriken är ”Tillsammans mot 70 000 nya jobb”. Programmet poängterar vikten av intern och extern samverkan för att nå målen. Programmets tvååriga handlingsplan pekar ut 32 åtgärder som helt eller delvis omfattar samtliga nämnder och styrelser. Näringslivsprogrammet är en viktig del i kommunens arbete för ekonomisk hållbarhet enligt Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen per 31 augusti 2017 baseras på de sju månader som gått sedan programmet beslutades i kommunfullmäktige. Samtliga nämnder och styrelser har därmed inte till fullo inarbetat näringslivsprogrammet och dess handlingsplan i sina prioriteringar inför 2017 men bedöms göra detta inför nästa period.

Måluppfyllelse

Arbetet för fler jobb och ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och arbetet pågår enligt plan. De sju mål som prioriteras i näringslivsprogrammet är även de långsiktiga. De mätbara indikatorer som valts ut redovisas årligen men ibland med ett par års eftersläpning. En helhetsbedömning krävs för att kunna tolka om målen nås. I flera fall pågår arbete som aldrig kan anses vara färdigt utan kräver ständig förbättring i takt med att omvärlden förändras. Handlingsplanens 32 åtgärder har inarbetats i nämndernas och styrelsernas verksamhetsplaner och som helhet har arbetet påbörjats enligt plan.

Bedömning

För att nå målen i programmet krävs mer information om näringslivsprogrammet internt. Samtliga nämnder och styrelser behöver förstå sina roller och ansvar för ekonomisk hållbarhet och arbetet för fler arbetstillfällen. I vissa fall kan krävas ökad intern dialog för att komma fram till hur åtgärder kan implementeras i respektive nämnd. En ökad samordning mellan olika nämnder och externa parter är också av vikt för att nå målen.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Aktualitetsbedömning av Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt dess handlingsplan

Bakgrund

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antogs i kommunfullmäktige 12 december 2016. Programmet utformades i omsorgsnämnden på uppdrag av kommunstyrelsen. Utformningen av programmet skedde i ett nära samarbete med omsorgsnämndens politiker och företrädare från Handikapporganisationernas centralorganisation (HSO) i Uppsala kommun samt tjänsteperson från omsorgsförvaltningen. Programmets mål tar sina utgångspunkter från FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet kan även relateras till delmål 10.2 i Agenda 2030 som handlar om att alla (oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning) ska vara inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Programmet genomsyrar alla kommunens nämnder och bolag och har en av kommunstyrelsen bifogad handlingsplan. I handlingsplanen framgår vilka nämnder och bolag som har åtgärdsansvar i övergripande mål samt delmål i programmet.

Uppföljningsunderlag

Med anledning av att programmet antogs så sent som i december 2016 har fokus för uppföljningen legat på att granska hur nämnder och bolag har integrerat programmet i sina verksamhetsplaner och affärsplaner för 2017. En analys har också gjorts av den till programmet bifogade handlingsplanen. Vid den fortsatta uppföljningen av programmet ska beaktas att HSO i Uppsala kommun ska ges möjlighet att delta i uppföljningen i enlighet med programmets intention.

Måluppfyllelse

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har nio målområden. Varje målområde består av ett eller flera övergripande mål samt flera prioriterade delmål/åtgärder. De övergripande målen i programmet är konsekvenser av vad som ska uppnås för att öka tillgängligheten och delaktigheten i Uppsala. De övergripande målen gäller alla bolag och nämnder i Uppsala kommun. Delmålen är exempel på prioriterade områden att arbeta med för att uppnå de övergripande målen. Till programmet har kommunstyrelsen bifogat en handlingsplan. I handlingsplanen framkommer vilka nämnder och bolag som ansvarar för, eller är berörda av, de prioriterade delmålen/åtgärderna.

Uppföljningen visar att arbete pågår inom åtta av nio målområden. Av de tretton övergripande målen pågår arbete inom sex. Av de 38 prioriterade delmålen pågår arbete inom 22. Inget mål är helt uppfyllt.

De övergripande målen som gäller alla nämnder och bolag har inte lika starka kopplingar till verksamhets- och affärsplanerna som de prioriterade delmålen. Detta kan bero på otydlighet i den till programmet bifogade handlingsplanen.

Måluppfyllelsen av programmet kan i dagsläget inte bedömas utifrån uppföljningen av verksamhetsplaner och affärsplaner. De åtgärder som nämnderna knutit till programmet pågår och måste därför följas upp längre fram.

Bedömning

Uppföljningen av programmet har inte kunnat visa om måluppfyllelse uppnåtts. Detta beror på att programmet är nytt och till viss del fortfarande är okänt i kommunen. Bedömningen är att behov finns av fortsatt implementering av såväl program som dess bifogade handlingsplan.

Kommunstyrelsen har i ansvar att följa upp och vid behov revidera handlingsplanen. I stort fungerar dock handlingsplanen som en bra och tydlig form av styrsignal där det framgår vilka som ansvarar för respektive mål och delmål/åtgärd. Ett antal mindre förändringar i handlingsplanen föreslås för att förstärka programstyrningen. Det handlar både om mindre språkliga eller tekniska justeringar av texten så att läsningen underlättas och om justeringar i ansvarsfördelning. Det handlar också om förtydliganden av utgångspunkter för mål och delmål/åtgärder samt klargöranden att övergripande mål gäller alla nämnder och bolag.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås. Förslag till förändringar i programmets handlingsplan bedöms inte innebära några utökade ekonomiska konsekvenser.

Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås. Förslag till förändringar i programmets handlingsplan bedöms inte påverka perspektiven jämställdhet eller barn.

Konsekvenser för tillgänglighet

Inga förändringar av programmet föreslås. Förslag till förändringar i programmets handlingsplan bedöms påverka tillgänglighetsperspektivet positivt. De nämnder och bolag som utsetts som ansvariga för övergripande mål och delmål i programmet kommer lättare kunna bidra till att förverkliga programmet.

Aktualitetsbedömning av program för individ- och familjeomsorg i Uppsala kommun

Bakgrund

Program för individ- och familjeomsorgen i Uppsala kommun antogs av kommunfullmäktige 29 maj 2001. Programmet reviderades i april 2002 på grund av ändringar i lagen. Programmet beskriver och definierar myndighetsutövning, förebyggande arbete, råd och stöd, verkställighet, samt ledning och styrning av verksamheten. Det finns även exempel på vilka insatser som kan rymmas inom de olika delarna av individ- och familjeomsorgen.

Programmet ses över dels utifrån kommunens samlade uppföljning av program och handlingsplaner, men även med anledning av kommunfullmäktigeuppdraget "Se över och vid behov revidera Program för individ- och familjeomsorgen" i Mål och Budget 2017-2019.

Programmet togs fram utifrån en tidigare uppdelad organisation där det fanns behov av att tydliggöra gränssnitt inom och mellan förvaltningar. Idag är förutsättningarna annorlunda utifrån ny samlad nämndorganisation. Lagar, föreskrifter och andra styrande dokument fångar och berör på ett tydligare sätt de områden som program för individ- och familjeomsorgen behandlar.

Uppföljningsunderlag

Programmet innehåller mer allmänna definitioner, beskrivningar och exempel på insatser inom individ- och familjeomsorgen. Konkreta mål och åtgärder saknas. Uppföljningen har därför fokuserat på att aktualitetsbedöma behovet av programmet som styrsignal.

Förvaltningen har följt upp programmet genom dialog med chefer och medarbetare om bland annat kännedom om programmet och hur programmet upplevs styra eller stödja verksamheten. Programmet har även följts upp via en genomgång av åtgärder som rapporterats in via nämndernas verksamhetsplaner.

Måluppfyllelse

Program för individ- och familjeomsorgen innehåller inte mål eller åtgärder. Det går därför inte att bedöma måluppfyllelsen för programmet.

Bedömning

Program för individ- och familjeomsorg bedöms vara inaktuellt utifrån ny nämndorganisation, gällande lagstiftning och styrdokument. Det som framgår av programmet idag avseende inriktning och definition av individ- och familjeomsorgens uppdrag och inriktning framgår av bland annat socialtjänstlagen, förvaltningslagen och reglementet för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun. Krav på ledning och styrning av verksamheten framgår av föreskrifter och flera styrdokument såsom Mål och Budget, riktlinjer för nämndernas och styrelsernas verksamhetsplanering och budget samt internkontroll, Uppsala kommuns arbetsgivarpolicy samt socialförvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (enligt SOSFS 2011:9).

Programmet togs fram utifrån en tidigare uppdelad organisation med behov av att tydliggöra gränssnitt inom och mellan förvaltningar. Programmet utgör idag ingen styrning av verksamheten som inte andra styrdokument redan fångar. En uppföljning av nämndernas verksamhetsplaner visar att inte socialnämnden eller andra nämnder rapporterat in åtgärder som knyter an till programmet.

Utifrån uppföljningen bedöms det inte finnas behov av ytterligare styrning för individ- och familjeomsorgen än vad som redan finns eller är möjligt genom andra styrdokument som exempelvis verksamhetsplan och budget, arbetsgivarpolicy och ledningssystem för förvaltningen.

Förslag till beslut

- Att ta bort program för individ- och familjeomsorg i Uppsala kommun

Ekonomiska konsekvenser

Borttagande av program för individ- och familjeomsorgen bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser för socialnämnden eller andra nämnder.

Köns- och barnkonsekvenser

Eftersom programmet inte innebär någon styrning bedöms inte förslaget att ta bort programmet påverka vare sig kvinnor, mäns eller barns situation.

Aktualitetsbedömning av program mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Bakgrund

Programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer tydliggör och konkretiserar Uppsala kommuns samlade vilja och inriktning gällande det strategiska arbetet med att upptäcka, synliggöra och åtgärda våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Visionen för programmet lyder: "I Uppsala blir ingen utsatt för våld i nära relationer, och alla får själva bestämma över sitt liv och sin kropp."

Uppsala kommuns program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer består av två delar. Del 1 innehåller bakgrund och utgångspunkter. Det ger en kort redogörelse för uppdraget, en beskrivning av problemområdets omfattning och centrala begrepp, samt en diskussion av grupper med särskilda sårbarheter. I beskrivningen av uppdraget finns en översiktlig historisk beskrivning av den rättsliga utvecklingen inom området våld i nära relationer nationellt och internationellt, och en beskrivning av kommunens ansvar på området enligt rådande lagar och bestämmelser.

Del 2 innehåller övergripande mål och delmål och utgör kärnan i programmet. Under varje målområde finns först en analyserande text som belyser behoven av utveckling. Efter det presenteras delmål som visar prioriteringarna för att uppnå de övergripande målen. I del 2 beskrivs också kort hur programmet ska implementeras och följas upp. Målen är direkt kopplade de nationella strategimålen och gäller för samtliga nämnder och samtliga styrelser för kommunalt helägda bolag. Programmet innehåller fem långsiktiga mål och under varje sådant mål finns ett antal prioriterade delmål som ska uppnås under programperioden. De långsiktiga målen pekar ut riktningar som ska skapa förutsättningar för stabilitet, långsiktighet och kontinuitet i arbetet. De prioriterade delmålen visar på åtgärder och insatser som ska fokuseras under programperioden.

Till programmet har det tillkommit en handlingsplan där respektive delmål kopplas till ansvarig nämnd. Socialnämnden har ett särskilt ansvar att samordna arbetet med implementeringen av program och handlingsplan.

Uppföljningsunderlag

De mål och delmål som anger prioriteringar inom området kopplas till respektive nämnds verksamhetsplan. I handlingsplanen pekas särskilda nämnders ansvar ut i relation till mål, delmål och föreslagna åtgärder.

Måluppfyllelse

Programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer beslutades i kommunfullmäktige under hösten 2015 och spänner över fem år. Därefter ska programmet revideras. Handlingsplanen gäller i tre år och beslutades samma år som programmet. I handlingsplanen konkretiseras de mål och delmål som programmet redogör för. Handlingsplanen innehåller fyra målområden och för varje målområde finns ett antal prioriterade åtgärder som ska genomföras under planperioden. Åtgärderna ska genomföras inom flera av kommunens verksamhetsområden och konkretiseras inom ramen för nämndernas verksamhetsplaner och i arbetet med jämställdhetsintegrering.

Då program- och planperioden fortfarande pågår har ingen utvärdering genomförts. Däremot går det att se vilka nämnder som fångat frågan om våld i nära relationer i sina respektive verksamhetsplaner. I dagsläget pågår arbetet med att nå ut med information avseende våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Då socialnämnden har det samordnande ansvaret i frågan är det naturligt att de flesta åtgärder också faller tillbaka på densamma.

Bedömning

Behovet av styrning inom området kvarstår. Fortfarande är kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ojämn. Frågan prioriteras också olika inom olika nämnder och förvaltningar. Fortfarande kvarstår utmaningen i att se att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är en fråga som spänner över alla nämnder, förvaltningar och bolag.

Programmet och handlingsplanen har konkretiserat vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel. Det skulle dock behövas ta fram indikatorer till handlingsplanen för att också kunna mäta arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i syfte att uppskatta effekten av de insatser som beslutats. Det är kommunstyrelsen som ansvarar för att revidera handlingsplanen.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

BILAGA 14

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Milena Kraft

Aktualitetsbedömning av Riktlinje för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR

Bakgrund

Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR togs fram och beslutades av kommunstyrelsen i februari 2017. Syftet med riktlinjen är att vägleda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med jämställdhetsintegrering. Riktlinjen anger att samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa jämställdhetsperspektivet i arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner. Riktlinjen pekar ut tre prioriterade tillvägagångssätt i arbetet.

Riktlinjen var inte beslutad när nämnder och bolagsstyrelser beslutade sina verksamhetsplaner och affärsplaner. Det är därför för tidigt att följa upp de tre prioriterade tillvägagångssätten. Kommunen hade dock redan innan verksamhetsplanerna och affärsplanerna beslutades börjat integrera CEMR i dessa planer istället för att, som tidigare, ha separata handlingsplaner. Det påbörjade arbetet låg alltså i linje med riktlinjens huvudintentioner, nämligen att jämställdhetsperspektivet ska tillämpas inom ramen för ordinarie planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner.

Uppföljningsunderlag

Bedömningen görs mot bakgrund av:

- åtgärder som rapporterats in i verksamhetsplaner och affärsplaner och som uttryckligen knyter an till en CEMR-artikel,
- frågor angående CEMR som ställts till nämnder och bolagsstyrelser i samband med augustiuppföljningen, och
- inkomna synpunkter från förvaltningarnas och bolagens CEMR-representanter.

Måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Flera nämnder och bolagsstyrelser kommer genom relevanta åtgärder att kunna bidra till måluppfyllelse. Jämställdhetsperspektivet har integrerats i varierande utsträckning i nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete. Det är tydligt att jämställdhetsperspektivet har fått störst genomslag när perspektivet är tydligt lyft i mål och uppdrag i Mål och budget. Det finns mycket aktivitet där det finns tydliga Mål och budgetuppdrag samtidigt som aktiviteten är lägre inom områden där tydliga jämställdhetsuppdrag saknas från fullmäktige.

Till exempel går det att konstatera att arbetet med jämställdhetsanalyser – som har tydlig koppling till flera uppdrag i Mål och budget – sker i fler av Uppsala kommuns nämnder och bolagsstyrelser än tidigare. Arbetet tycks också bli alltmer och tydligare integrerat i nämndernas och bolagsstyrelsernas ordinarie verksamhet.

Det återstår en del oklarheter, utmaningar och utvecklingsarbete innan jämställdhetsperspektivet uppfattas som relevant och självklart i nämndernas och bolagens ordinarie verksamheter. Det behöver bli tydligare vad en jämställdhetsanalys ska innehålla. Ledningens ägarskap och kunskap behöver öka. Chefer behöver få ökad förståelse för hur jämställdhetsanalyser är ett viktigt verktyg för verksamhetsutveckling, måluppfyllelse och resurseffektivisering. Cheferna behöver därtill skapa tydliga förväntningar på och efterfråga resultat i sina verksamheter. Nuvarande riktlinje tar inte upp politikens eller ledningarnas ägarskap och/eller ansvar för arbetet med jämställdhetsintegrering.

Det är ännu för tidigt att bedöma huruvida genomförda jämställdhetsanalyser har lett till åtgärder som främjar jämställdhet. Det är dock inte bara en tidsfråga. Vi ser fortsatt indikationer på och en betydande risk för att analyserna bedrivs vid sidan av och inte inom ramen av ordinarie styrning. Därmed riskerar även åtgärderna att hamna vid sidan av nämndernas och bolagsstyrelser verksamheter och arbetet att uppfattas som en extra arbetsbörda.

Kommunens undertecknande av CEMR innebar också ett åtagande att ta fram en handlingsplan avseende CEMR. Riktlinjen togs fram och beslutades med intentionen att ensa olika styrsignaler för att göra styrningen tydligare. Vår bedömning är dock att riktlinjen inte lever upp till denna intention. Redan vid beslutet om riktlinjen kommunicerades att den ansågs vara temporär och skulle ses över längre fram.

Bedömning

Syftet med riktlinjen är att vägleda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med jämställdhetsintegrering, det vill säga att integrera jämställdhet i nämndernas och bolagsstyrelsernas ordinarie planering, genomförande och uppföljning. Uppföljningen visar att ambitionen endast delvis har uppnåtts. Vår bedömning är att riktlinjen i liten utsträckning har bidragit till detta. Däremot ser vi tydligt att de jämställdhetsuppdrag som

kommunfullmäktige har gett i Mål och budget, har styrt och bidragit till att göra nämndernas och bolagsstyrelsernas ordinarie arbete mer jämställdhetsintegrerat.

För att nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete ska bidra till genomförandet av kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner krävs:

- att styrningen mot jämställdhetsintegrering sker inom ramen för ordinarie styrsystem: centrala processer, styrdokument och rutiner.
- att politik, förvaltningsledningar och bolagsledningar känner ägarskap och tar ansvar och därmed skapar förväntan och efterfrågar resultat avseende jämställdhetspolitiken.
- att indikatorer utvecklas för att möjliggöra uppföljningen av kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner (indikatorer berörs överhuvudtaget inte i nuvarande riktlinje).

Förslag till beslut

Sammanfattningsvis är bedömningen att behovet av att fortsätta styra för att öka jämställdhetsintegreringen kvarstår men att riktlinjen har en svag och otydlig styrkraft. Därför föreslås följande förändringar i programstyrningen:

- Att kommunstyrelsen får i uppdrag att se över hur styrningen ska utvecklas för att tydligare styra mot jämställdhetsintegrering så att kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner får större och bredare genomslag och därigenom bidrar till måluppfyllelse av de nationella jämställdhetspolitiska målen.
- Att minskad mängd styrsignaler/styrdokument för en tydligare och enhetlig styrning – och därmed starkare styrning – utgör en utgångspunkt i arbetet

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Förslaget till beslut avser att utveckla programstyrningen i syfte att öka genomslaget för kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner. Detta innebär i förlängningen potentiella effekter på kvinnors och mäns, flickors och pojkars situation i enlighet med nämnda ambitioner.

Aktualitetsbedömning av Strategi för IT-utveckling och digitalisering

Bakgrund

Den strategiska planen för IT-utveckling och digitalisering verkställer kommunens policy för IT-utveckling och digitalisering.

Förvaltningarnas digitalisering är verksamhetsutveckling, där verksamheten drar nytta av de möjligheter som IT kan skapa. Utmaningen och därför också fokus vid vidareutveckling av agendan är att svara på frågorna: Vad behöver och kan förbättras ur ett kommuninvånar- och näringslivsperspektiv? Går det att göra bättre i en digital värld? Vilken effekt medför en sådan lösning?

Kommunen har goda förutsättningar för ett väl fungerande och hållbart digitaliseringsarbete. Antalet privata aktörer med engagemang i den offentliga sektorns digitalisering ökar. Det ger förbättrade förutsättningar till strategiska partnerskap där kommunen bidrar till innovation samt även drar nytta av leverantörers kompetens, kunnande och förmåga inom offentliga sektorns digitalisering. Kommunen använder de ökande möjligheterna att delta i utveckling av gemensamma nationella tjänster, exempelvis e-tjänsterna Mina meddelanden, Serverat (nationell tjänst för att underlätta start och drift av restaurangverksamhet) och Får jag lov (nationell tjänst för mer gemensam hantering av bygglov).

Utmaningarna med informationssäkerhet ändrar karaktär med ökad användning av digitala verktyg och ökar med säkerhetshoten i kommunens och Sveriges omvärld.

Uppföljningsunderlag

Uppföljning av området IT-utveckling och digitalisering utgör en del av ordinarie verksamhetsuppföljning.

Måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Nämnders och bolagsstyrelserns åtgärder verkställs som planerat och bedöms vara tillräckliga för att leda till resultat som ligger i linje med kommunens långsiktiga inriktning för IT-utveckling och digitalisering.

Måluppfyllelsen redovisas nedan utifrån den strategiska planens fyra mål gällande IT-styrning, Digitalisering, Verksamhetssystem och IT-infrastruktur.

IT-styrning

Måluppfyllelse för IT-styrning under uppföljningsperioden är god.

Sammantaget har kommunen en stark utveckling för digitalisering. Det ger kommunen möjligheter att hantera digitaliseringens utmaningar, där den största utmaningen är att klara omställning och utveckling av arbetssätt samtidigt som kommunens verksamheter klarar vardagens leveranser och myndighetsutövning. En framgångsfaktor för leverans i enlighet med den strategiska planen för IT-utveckling och digitalisering är ett uthålligt förändringsarbete över förvaltningsgränser.

Digitalisering

Måluppfyllelse för Digitalisering under uppföljningsperioden är god.

Kommunens IT-utvecklings- och digitaliseringsarbete har fortsatt tagit kraftfulla steg under uppföljningsperioden. Ett direkt resultat som visar detta är Uppsalas nominering som en av fem kommuner för utmärkelsen Sveriges digitaliseringskommun 2017. Utmärkelsen Sveriges digitaliseringskommun ges till den kommun i Sverige som är ett föredöme och bäst på att tillvarata och utveckla digitaliseringens möjligheter. Det starkaste i Uppsalas nominering är förmågan till ett samlat ledarskap över förvaltningsgränser, utifrån den politiskt enhälligt beslutade inriktningen för IT-utveckling och digitalisering.

Verksamhetssystem

Måluppfyllelse för Verksamhetssystem under uppföljningsperioden är god.

En rad utvecklingsprojekt pågår för att förnya och ensa kommunens fortsatt splittrade IT-miljö. Målet är en IT-miljö som möjliggör effektivare underhåll vilket skapar utrymme för utveckling. Detta är ett långsiktigt utvecklingsarbete över förvaltningsgränser där resultatet är direkt avhängigt respektive förvaltnings möjlighet att avsätta resurser. I arbetet är ett hållbart resultat beroende av att isolerade lösningar i verksamheter minimeras. Ett digitalt ledarskap hanterar dessa utmaningar och leder utvecklingsarbetet utifrån ett kommungemensamt nyttoperspektiv med fokus på verksamhetsnytta. Ett omfattande arbete med att utveckla kommunens digitala ledarskap har genomförts under uppföljningsperioden och kommer fortsatt vara ett prioriterat område.

IT-infrastruktur

Måluppfyllelse för IT-infrastruktur under uppföljningsperioden är god.

En fortsatt hållbar och ansvarsfull kvalitetshöjning av kommunens IT-infrastruktur pågår både vad gäller nätverk, servrar och datorer. Det är ett omfattande arbete som inte är synligt för användaren, men ger en stabil och nödvändig grund för kommunens fortsatta digitaliseringsarbete. Fortsatt införande pågår av IT-lösningar för platsberoende möten,

förbättrad e-post, för att dela och nå dokument från valfri enhet och plats samt organisationsoberoende lagring.

Bedömning

Bedömningen är att måluppfyllelsen inom programområdet är fortsatt god. Den strategiska planen är ett fortsatt lämpligt styrmedel vad gäller form, innehåll och omfattning.

Förslag till beslut

Inga förändringar föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar föreslås.

Aktualitetsbedömning av Vattenprogrammet

Bakgrund

Bakgrunden till att Uppsala har ett vattenprogram och en handlingsplan är främst EUs ramdirektiv för vatten (2000/60/EG), som säger att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att bevara och förbättra kvaliteten på våra sjöar och vattendrag. God status ska uppnås i kommuns vattenförekomster 2021 alternativt 2027.

Programmet antogs av kommunfullmäktige i december 2015. Sedan tidigare hade kommunen ett Dagvattenprogram som kommunfullmäktige beslutade om januari 2014.

Vattenprogrammet är framtaget och utformat för kommunens långsiktiga arbete med en hållbar utveckling beskrivet i Policy för hållbar utveckling, ekologiskt ramverk för program och planer samt översiktsplanens vision. Det tar sin utgångspunkt i utmaningar beskrivna i vattendirektivet, de nationella miljökvalitetsmålen och tillståndet i Uppsala kommuns vattenresurser.

Uppföljningsunderlag

Genomförandet av Vattenprogrammet är i delar påbörjat och flera åtgärder finns med i förslaget till Mål och budget 2018. Någon handlingsplan som beskriver och håller ihop arbetet utöver det som styrs genom Mål och budget är inte beslutad. Uppföljningsunderlag som täcker in hela programmet saknas därför.

Måluppfyllelse

Eftersom Vattenprogrammet antogs sent 2015 finns det ännu inte så många åtgärder i verksamhets- och affärsplaner. Situationen kommer förändras betydligt till nästa år, då flera åtgärder som stödjer programmet har startats upp. Det pågår arbete som bidrar till tillståndsmålen i Vattenprogrammet, men det är inte tydligt kopplat till programmet. De åtgärder som är synliggjorda är inte heller kopplade till samtliga nämnder och styrelser som är ansvariga och deras bidrag till måluppfyllelse kan därför inte bedömas. Om de nämnder vars insatser kan bedömas kan sägas att de bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Bedömning

Vattenprogrammet är ett paraplydokument för samtliga vattenfrågor. Det finns sedan underliggande dokument, exempelvis dagvattenprogrammet.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

BILAGA 17

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Programansvarig tjänsteperson
Saga Hävermark

Aktualitetsbedömning av åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet

Bakgrund

Åtgärdsprogrammet syftar till att minska partiklar och kvävedioxid i stadsluften. Det ska också bidra till att kommunen lever upp till de krav på miljökvalitet som både EU och Sverige har satt. Bakgrunden till programmet är att Uppsala kommun under ett flertal år har haft för höga halter av partiklar och kvävedioxid på några gatuavsnitt i den centrala staden. År 2005 gav regeringen därför i uppdrag till Uppsala kommun att upprätta ett åtgärdsprogram för att minska partiklar och kvävedioxid i stadsluften och därmed uppfylla miljökvalitetsnormerna. Åtgärdsprogrammet, som beslutades 2006, revideras vid behov eller vart sjätte år. Senaste revideringen gjordes 2014. Förbättrad luftkvalitet är en hållbarhets- och hälsofråga. Åtgärdsprogrammet relaterar därför framför allt till Mål 3 och mål 11 i Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Programmet följs upp årligen för att säkerställa åtgärdernas effekter och rapportering sker till Länsstyrelsen. Målen och åtgärderna arbetas in i ansvariga nämnders verksamhetsplaner.

Måluppfyllelse

Många av åtgärderna i programmet är redan genomförda eller pågående. Nämnder och bolagsstyrelser bidrar därmed till måluppfyllelse enligt plan.

Bedömning

Programinnehållet är i nuläget av god omfattning. Programmet innefattar både konkreta åtgärder i nutid och mer långsiktiga lösningar. Om viljan är att sträva efter att nå miljömålen – inte bara miljökvalitetsnormerna – bör mätmetod ses över. Detta görs inom ramen för programmet, i samband med att nytt avtal för luftmätningar skrivs.

Förslag till beslut

Inga förändringar i programmet behöver göras i nuläget.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser för jämställdhet eller barn.

Aktualitetsbedömning av åtgärdsprogram mot omgivningsbuller

Bakgrund

Omgivningsbuller är ett av de största miljöhälsoproblemen i Europa. Bullerfrågan har därför getts särskild vikt genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG om omgivningsbuller. EU-direktivet har via svensk lagstiftning slagits fast och översatts till svenska förhållanden i förordningen (2004:675) om omgivningsbuller. I förordningen anges bland annat krav på kartläggning, åtgärdsprogram samt information till allmänheten. Enligt förordningen ska kommuner med mer än 100 000 invånare vart femte år kartlägga omgivningsbullret inom kommunen samt ta fram ett åtgärdsprogram för att minska omgivningsbullret.

Uppsalas nuvarande åtgärdsprogram avser perioden 2013-2018 och en revidering av programmet ska därför göras nästa år. Programmet syftar till att skydda särskilt utsatta grupper och på lång sikt är visionen att inga människor som bor eller vistas längre tid i Uppsala kommun ska exponeras för nivåer av omgivningsbuller som riskerar att leda till negativa hälsoeffekter eller väsentligt begränsar möjligheten till utomhusvistelser i offentliga miljöer som natur- och parkområden. De tre stora fokusområdena i programmet är boendemiljöer, förskolor och skolor samt parker och grönområden. Förbättrade ljudmiljöer är en hållbarhets- och hälsofråga. Åtgärdsprogrammet relaterar därför framför allt till Mål 3 och mål 11 i Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Programmet följs upp årligen och revideras vart femte år. Målen och åtgärderna ska arbetas in i ansvariga nämnders verksamhetsplaner.

Måluppfyllelse

Många av åtgärderna i programmet är redan genomförda eller pågående. I nuvarande program är det få bolag inblandade. Skolfastigheter eller Uppsalahem är exempelvis inte nämnda, vilket bör vara önskvärt om programmets fortsatta inriktning ska omfatta boende, förskolor och skolor. Det råder dessutom några frågetecken kring åtgärdernas budgetplacering. I nuläget ligger alla åtgärder som investeringsprojekt, men ett flertal av de fysiska åtgärderna kan inte genomföras som investering. För att helt uppfylla åtgärdsprogrammet måste den ekonomiska frågan lösas.

Bedömning

Eftersom programmet enligt förordning (2004:675) måste revideras vart femte år anses det i nuläget inte finnas något behov av en extra revidering. Vad som blir viktigt inför revideringen är att säkerställa att åtgärderna hamnar på rätt nämnder och bolag samt hur åtgärderna ska budgeteras.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Handläggare
Jeanette Nordin

Datum
2017-09-22

Diarienummer
OSN-2017-0424

Förslag på ändringar i handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Inledning

Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antogs av kommunfullmäktige 12 december 2016. Programmet har följts upp utifrån de taggningar som nämnder och bolag gjort i samband med framtagandet av verksamhetsplaner och affärsplaner 2017.

Vid uppföljning har även omsorgsförvaltningen gått igenom den till programmet bifogade handlingsplanen. Förslag till ändringar i planen följer nedan.

Ändring i syftet

Syftets andra mening ändras förslagsvis till följande: Programmet *övergripande mål samt* prioriterade delmål/åtgärder ska integreras i nämndernas och bolagsstyrelsernas årliga verksamhetsplanering.

Omfattning

För att förtydliga omsorgsnämndens ansvar för programmet kan meningen se ut som följer: Omsorgsnämndens tilldelas ansvaret för samordning och stöd i programmets genomförande, implementering samt genomförande av programuppföljning.

Numrering av mål

För att tydliggöra målområden, övergripande mål och delmål/åtgärder läggs förslagsvis numrering till för respektive mål.

Utgångspunkter för målen

I handlingsplanen framgår att de övergripande målen tar sin utgångspunkt från FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det bör tilläggas att även de prioriterade delmålen/åtgärderna utgår från samma konvention. Förslag är att skriva om texten under målområdet *Demokrati och inflytande*.

Förtydligande gällande alla nämnder och bolags ansvar för de övergripande målen

För att det tydligare ska framgå i handlingsplanen att de övergripande målen gäller i alla nämnder och bolag skulle ett förtydliganden behöva ske. Exempelvis kan man lägga in en liknande tabell som den där de prioriterade delmålen/åtgärderna redovisas.

Förslag på förtydligande av huvudansvar och andra berörda aktörer

I handlingsplanen skulle en förtydligande text behövas vilken förklarar vad ett huvudansvar för åtgärd innebär samt vad ansvaret för andra berörda aktörer innebär.

Förslag på ändring av nämnders och bolags ansvar i handlingsplanen

Mål 1. Demokrati och inflytande

Strukturer och system för brukarinflytande ska skapas och användas.

Förslag: Ändra huvudansvarig från OSN till KS. Lägg till OSN under andra berörda nämnder.

Argument: Omsorgsnämnden kan endast ansvara för sina egna strukturer och system för brukarinflytande.

Återkommande dialoger och samverkan ska ske mellan företrädare för Uppsala kommun, brukare, närstående och brukarorganisationer.

Förslag: Ändra huvudansvarig från OSN till KS. Lägg till OSN under andra berörda nämnder.

Argument: Omsorgsnämnden kan endast ansvara för dialoger och samverkan inom sin organisation.

Mål 4. Fysisk tillgänglighet

Tillgängligheten ska öka i offentliga lokaler.

Förslag: Ändra under andra berörda aktörer till Alla.

Argument: Att tillgänglighetens ska öka i offentliga lokaler gäller alla nämnder och bolag. Det kan exempelvis handla om att uppmärksamma att hörselslingor behövs i konferensrum eller att skyltar med information om allergier att tänka på arbetsplatserna osv.

Mål 6. Arbete och sysselsättning

Möjligheten till anpassade arbetsuppgifter och arbetstider ska öka för att alla ska kunna arbeta mer utifrån sin förmåga.

Förslag: Huvudansvarig KS och andra berörda fortfarande Alla.

Argument: Frågan är utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Den borde ligga centralt på HR. HR borde jobba för att alla förvaltningar och bolag ser till att anpassa arbetsuppgifter och arbetstider för att alla ska kunna arbeta efter sin förmåga. Inga utköp utan anpassa, omplacera, utbilda osv.

Möjligheter till anpassade eller alternativa arbetsplatser ska öka.

Förslag: Samma som målet ovan.

Argument: Samma som ovan.

Mål 7. Bostad

Uppsala kommun ska utreda alternativa lösningar i syfte att säkerställa att en funktionsnedsättning inte innebär ökade boendekostnader för den enskilde.

Förslag: Lägg till PBN som ansvarar för hyressättningen.

Argument: Det är inte OSN eller ÄLN som sätter hyrorna. De är dock med vid planering av nya boenden.

Mål 8. Vardagsliv

Personer med funktionsnedsättning ska ges det stöd och råd som behövs för att efter önskemål leva ett så självständigt liv som möjligt med respekt för privatlivet.

Förslag: Ta bort OSN under andra berörda aktörer.

Argument: OSN står som huvudansvarig för målet.

Det ska vara möjligt för personer med beslut om särskilt boende att bo tillsammans med någon annan.

Förslag: Ändra huvudansvarig till OSN och andra berörda till ÄLN.

Argument: Målet var tänkt att riktas direkt till OSN utifrån att målgruppen idag har svårigheter med att kunna bo tillsammans. På äldreboenden har man sedan tidigare möjlighet till parboende.

Mål 9. Kultur, fritid, idrott och hälsa

Den fysiska tillgängligheten i Uppsalas kulturutbud ska öka.

Förslag: Lägg till PBN (SBF).

Argument: Kultur finns på fler platser än UKK och Uppsala stadsteater och PBN borde därför vara med.

Föreningar och privata aktörer som erbjuder anpassade motions- eller kulturaktiviteter ska erbjudas stöd och utbildning.

Förslag: Lägg till KS som andra berörda aktörer.

Argument: KS borde vara den som samordnar kompetens och söker upp dem som har kompetensen för att utbilda och ge stöd.

Uppföljning

Förslag att lägga till att omsorgsnämnden tillsammans med kommunstyrelsen har ansvar för att följa upp handlingsplanen.

Programhantering

Vad är ett program?

- Beskriver den politiska strategin inom ett visst programområde.
- Ett program berör flera nämnder och i vissa fall även andra organisationer.
- Innehåller problembeskrivning, övergripande inriktningar och mål, men tar inte i detalj ställning till utförande eller metoder.
- Fungerar som underlag till Mål och budget och för nämndernas verksamhetsplaner samt styrelsernas affärsplaner.
- Beslutsfattare: kommunfullmäktige, (som kan ge kommunstyrelsen i uppdrag att göra mindre revideringar).

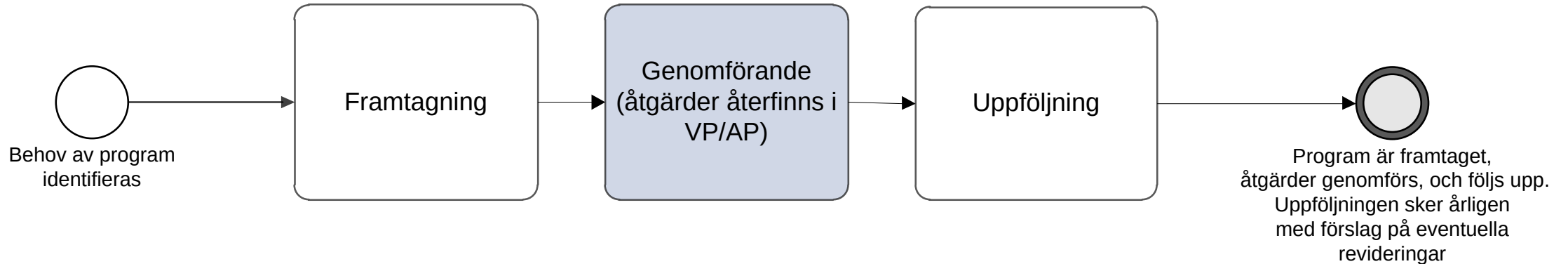
Programmets handlingsplan

- Vissa program har kopplade handlingsplaner.
- De beskriver åtgärder och ansvar för nämnder och bolag som ska genomföras för att uppnå program mål. Dvs vad som ska uppnås, hur man ska komma dit och hur den ska följas upp.
- Beslutsfattare: Kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen på uppdrag av kommunfullmäktige.

Strukturerad programhantering ger förutsättning att...

- Lättare fånga, genomföra och följa upp politiska beslut.
- Säkerställa programmens relevans genom årlig aktualitetsbedömning så att verksamheten arbetar utifrån den politiska majoritetens vilja.
 - Uppföljning av program samordnas med ordinarie uppföljningsrutin.
- Handlingsplaner och uppdrag i Mål och budget.
 - Tydlig koppling till Mål och budget-processen ger möjlighet till resurssättning.
 - Nämnderna ges ökat utrymme att, utifrån sitt ansvarsområde, ta sig an resurssatta uppdrag kopplade till sakpolitiska områden.

Övergripande processbild

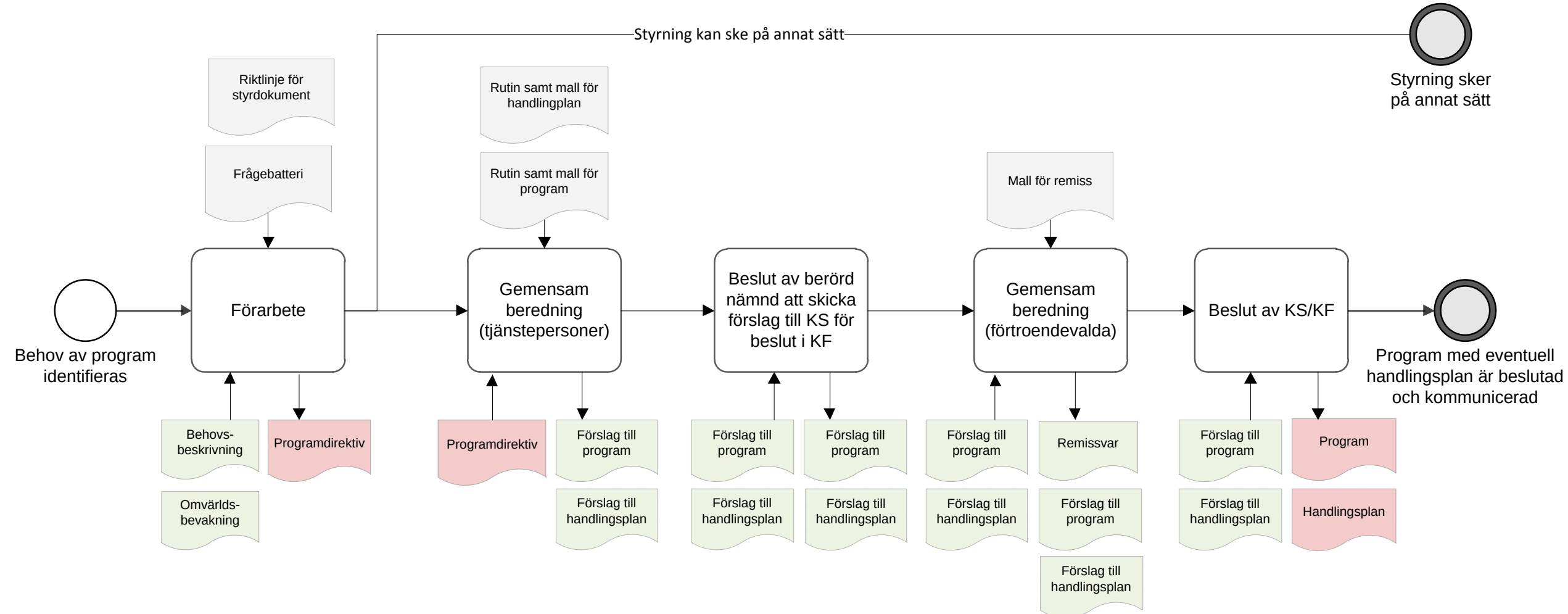

Roller

- Programansvarig utses av direktör/chef. Direktör/chef är ytterst ansvarig för respektive nämnds program. (Se lista på programansvariga och direktör/chef)
- Programansvarig tjänsteperson
 - Leder arbetet med att ta fram och revidera program efter avstämning med direktör/chef.
 - Ansvarar för att sammanställa och bedöma uppföljning av program, utifrån omvärldsbevakning, augustiuppföljning från nämnder/bolagsstyrelser samt eventuella indikatorer och nyckeltal.
 - Ansvarar för att informera och kommunicera om programmet.
 - Säkerställer att berörda nämnder och bolagsstyrelser har tagit med åtgärder från program/handlingsplan i verksamhets-/affärsplanerna på ett ändamålsenligt sätt.
- Programhanteringssamordnare (KLK)
 - Leder, samordnar och stödjer de programansvariga.
 - Säkerställer process och stödmaterial.
 - Ansvarar för att ta fram uppföljningsärendet till KF av samtliga program per augusti.

Framtagande av program

Övergripande processbild

Förarbete

- **Ställningstagande till behov av program**

Utifrån omvärldsbevakning och identifierat behov genomförs analys utifrån ett frågebatteri och de kriterier som finns i riktlinjer för styrdokument. Analysen ska ta ställning till om ett program ska tas fram eller om styrning kan ske på annat sätt exempelvis som uppdrag i Mål och budget.

- **Programdirektiv**

Ansvarig direktör/chef tar behovsbeskrivning och genomförd analys till KLG så att omfattning av samarbetet på tjänstemannanivå kan beslutas av KLG.

KLG beslutar om programdirektiv och resurssättning för arbetet.

Ansvarig direktör/chef informerar VD-grupp om att arbete startas upp, samt identifierar bolagens behov/önskemål om omfattning av deltagande i arbetet.

Resurs från KLG ska alltid ingå i arbetsgruppen för att säkra hanteringen vidare till KS/KF.

Ansvarig direktör/chef utser programansvarig tjänsteperson som leder arbetet.

Gemensam beredning (tjänstepersoner)

- **Förslag till program**

Uppdragstagande nämnd/förvaltning ansvarar för att, i dialog med berörda förvaltningar/bolag, ta fram ett förslag till program. Programmet ska sätta ramar för området, visa på vad som behöver åstadkommas och prioritera arbetet inom ett sakpolitiskt område eller förtydliga satsningar.

- **Förslag till handlingsplan**

Uppdragstagande nämnd/förvaltning ansvarar för att, i dialog med berörda förvaltningar/bolag, ta fram ett förslag till handlingsplan om behov finns. Åtgärder från program kan även kopplas direkt till Mål och budget i stället för att en specifik handlingsplan tas fram.

Handlingsplanen ska vara tidssatt med tydliga åtgärder och ansvarsfördelning på nämnd/bolagsstyrelsenivå.

Beslut av berörd nämnd

- **Förslag till program**

Berörd nämnd ska inte fastställa program. Berörd nämnd beslutar om att lämna över sitt förslag till program för beslut i KF.

- **Förslag till handlingsplan**

Berörd nämnd ska inte fastställa handlingsplan. Berörd nämnd beslutar om att lämna över sitt förslag till handlingsplan för beslut i KS.

- **Beslut av berörd nämnd att skicka förslag till KS för beslut i KF**

Berörd nämnd beslutar om att lämna över sitt förslag till KS för beslut i KF.

Gemensam beredning (förtroendevalda)

- **Remissvar**

Kommunledningskontoret bedömer om den gemensamma tjänstemannaberedningen ska kompletteras med en politisk remisshantering. Kommunledningskontoret identifierar berörda nämnder och bolagsstyrelser. Kommunstyrelsen skickar ut remiss.

Remissvar från berörda nämnder och bolagsstyrelser hanteras. Eventuella kompletteringar och justeringar görs i program och handlingsplan. En sammanställning av remissvaren biläggs beslutsärendet.

- **Förslag till program**

Program färdigställs för beslut.

- **Förslag till handlingsplan**

Handlingsplan färdigställs för beslut.

Beslut KS/KF

- **Beslutat program**

Program beslutas av KF.

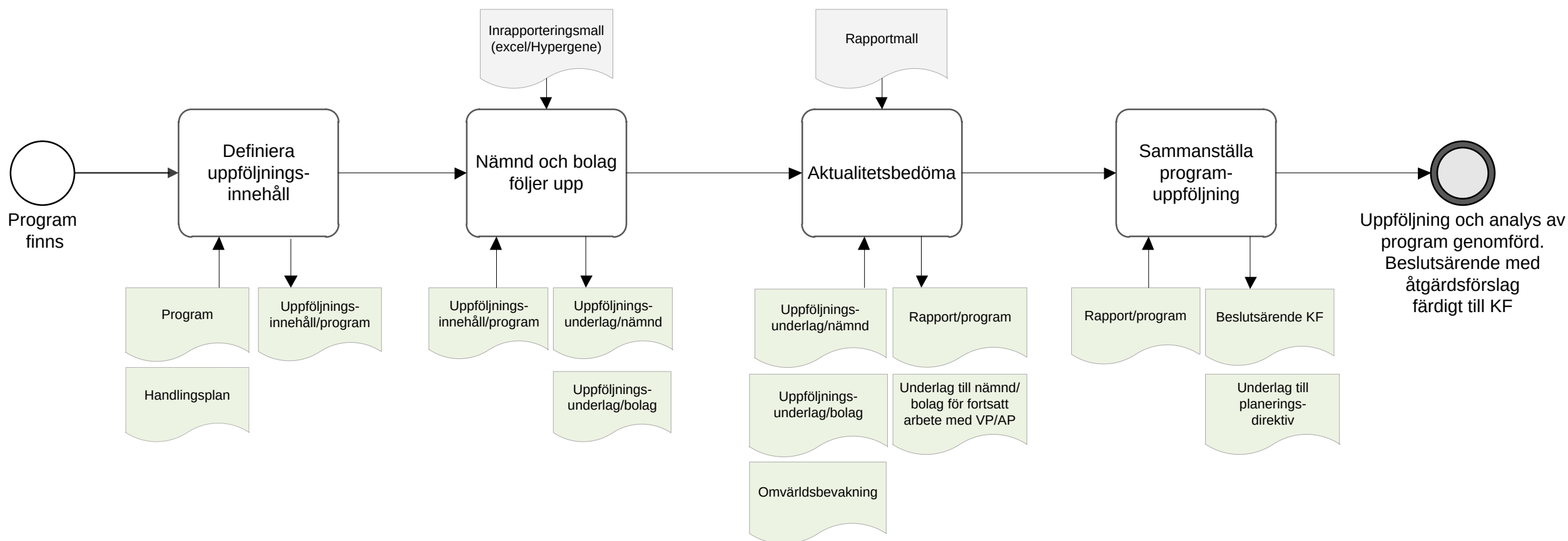
- **Beslutad handlingsplan**

Om handlingsplan finns, beslutas denna av KS.

A photograph of two children inside a wooden playhouse, with a yellow tint. A boy is on the left, looking out from a hole, and a girl is on the right, smiling. The text "Uppföljning av program" is overlaid in the center.

Uppföljning av program

Övergripande processbild

Definiera uppföljningsinnehåll

- Uppföljningsinnehåll

Programansvarig tar fram beskrivning av vad som ska följas upp för programmet. Exempelvis

- Åtgärder i handlingsplan,
- Statistik, indikatorer och nyckeltal,
- Övergripande frågor om programmet.

Nämnd/bolagsstyrelse följer upp

- Underlag från nämnd/bolagsstyrelse

Uppföljningsinnehåll (som inte kan samlas in på annat sätt, t ex via KOLADA) skickas ut till nämnd/bolagsstyrelse.

Nämnd/bolagsstyrelse rapporterar in ett underlag till programansvarig enligt rutin för augustibokslut.

Formen för inrapportering kan variera och ske via exempelvis hypergene (nämnder) eller Excel (bolagsstyrelser).

Aktualitetsbedöma

- Rapport

Utifrån underlag från nämnd/bolagsstyrelse, samt övrigt insamlat material, gör programansvarig en aktualitetsbedömning innehållande:

1. Finns behov av styrning inom området kvar och är programinnehållet (mål och åtgärder) i rätt omfattning?
2. Är programmet/handlingsplanen rätt form av styrsignal?
3. Sker förändring i rätt takt för att nå måluppfyllelse?
4. Om inte, vad för åtgärder krävs?

Aktualitetsbedöma

Programansvarig sammanställer en rapport som beskriver programmets status och behov av eventuella revideringar.

Programansvarig stämmer av rapporten med direktör/chef.

Direktör/chef säkrar programrapporten med sin ordförande eller sitt utskott.

Om behov av förstärkning eller minskade insatser rekommenderas i rapporten används den som underlag för nämndernas och bolagensstyrelsernas fortsatta arbete med verksamhets-/affärsplan.

Innehåll i rapport

1. Bakgrund innehållande omvärldsförutsättningar.
2. Kommunens förutsättningar.
3. Kort redogörelse av samlad måluppfyllelse, med eventuella avvikelser per nämnd/bolagsstyresle.
4. Aktualitetsbedömning av program/handlingsplan.
5. Rekommendation, vid behov innehållande t ex förslag på justeringar.

Sammanställa programuppföljning

Programhanteringssamordnare sammanställer rapporterna till ett beslutsärende till kommunfullmäktige. Innehåller:

1. Bedömning
2. Förslag på hantering av identifierade åtgärder

Vissa delar identifieras att vara underlag till planeringsdirektiv till kommande Mål och budgetprocess.